

Sest sina saad Kristuse tunnistajaks kõigile inimestele selles, mida sa oled näinud ja kuulnud.

Ap. 22,15

METROPOOLIA

Eesti Apostlik-Õigeusu Kiriku häälekandja

ISSN 1736-3284

Nr 30 suvi 2006

Me tunnistame armu, kuulutame halastust, ei varja heategusid.

Suurest veepühitsuspalvest

10 aastat EAOK autonoomiat, 24. 02. 1996 Tallinna Issandamuutmise kirikus

*Sa oled austatud, Kristus, meie Jumal,
kes Sa kalamehed targaks tegid,
kui neile Püha Vaimu maha saatsid
ja nende läbi maailma võrku püüdsid.
Inimesearmastaja, au olgu Sulle!*

Nelipühi tropar

Selles lehes:

Metropoliit Stefanuse kõne EAOK Täiskogul Tallinnas

[loek 2, 3](#)

Ülevaade EAOK Täiskogust preester Johannes Sakariaselt

[loek 3](#)

Ülempreester Ardalion Keskküla Eestimaa pühade preestermärtrite Mihhaili ja Nikolai säilmetest

[loek 4](#)

Ülempreester Andreas Pöld Muhu-Hellamaa Peetruse ja Pauluse kogudusest

[loek 4](#)

Preester Jüri Ilves pühapäevakooli õpetajate kohtumisest Pärnus

[loek 5](#)

Leena Helena Diakooniatööst

[loek 5](#)

„Pühakirja panoramaist” Plaani kirikus

[loek 6](#)

Välisuudised preester Johannes Sakariaselt

[loek 6](#)

KEK -i liikmed külastasid EAOK kirikukeskust

[loek 6](#)

Arhimandriit Grigorios D. Papathomas eshatoloogilisest nostalgiaist

[loek 11](#)

NOORTELEHT

[loek 12](#)

**Ülipühitsetud Metropoliit
STEFANUSE kõne
EAÖK Täiskogul Tallinnas
14. juunil 2006**

Foto: Gennadi Baranov

Armsad vennad Kristuses, meie Kiriku preestrid ja diaconid, armastatud ja lugapeetud koguduste esindajad,

Mul suur rõõm teid kõiki siin täna tervitada; tänan, et olete vastanud meie kutsele taas kord koguneda EAÖK täiskogule, millega käesoleval aastal tähistame ka kümne aasta möödumist meie Kiriku autonoomiatomose taaskehtestamisest Konstantinoopoli pühima trooni poolt.

24. veebruaril 1996. a, Eesti Vabariigi aastapäeval, luges Halkedoni metropoliit Joakim, keda saatsid ülipühitsetud Soome peapiiskop Johannes, Philadelphia metropoliit Meliton ja Tiroloise ning Serentiumi metropoliit Panteleimon, siin samas paigas ette patriarhi ja sinodi kirja, millega pandi alus meie Kiriku taassünnile. Täna, kümme aastat hiljem, oleme taas kokku tulnud meie püha eestkost- ja ja kaitaja piiskopmärter Platoni haua juurde, et öelda: selle kümne aasta jooksul oleme kõik, nii palju kui meid on, katsunud anda endast parima, et meie Kirik ja tema asutused jäeksid ka tulevikus kindlalt püsima ning hoida austuse ja lugupidamisega katkematus järjepidevuses meie isade pärandid, kõigi nende pärandid, kes on siin õnnistatud Eestimaal oma maise elu viimase hingetõmbeni õigeusust tunnistust andnud. Igavene mälestus neile kõigile! Mis meisse puutub, siis andku Jumal, et kunagi saabuks päev, mil meid arvatasse olevat kõigi nende ohvrite väärilised, mida nemad meie ja meie laste eest on toonud.

Kiriku täiskogu on alati nii suursündmus kui ka hinnangute andmise hetk. Suursündmus, sest toob kokku meie suure vaimuliku perekonna kõik liikmed, kes me ühise pühendumise ja vastutuse kaudu ühte oleme liidetud. Hinnangute andmise hetk, sest annab ühel kindlal ajahetkel pildi sellest, kes me tegelikult oleme nii iseeneste kui ühiskonna jaoks.

Olen alati imetlenud meie rahva võimet ellu jäädva ja kogu oma pika ning kohati traagilise ajaloo väitel alal hoida oma rahvuslikku eneseteadvust. Olen veendunud, et Eesti, meie väikene Eesti, on võimeline rajama enesele kindlat ja püsivat tulevikku eeldusel, et hoitakse au sees kõige põhiliisemaid – vaimulikke ja kõlbeltisi – väärtsi. Selles suhtes on meie Kiriku kanda eriline roll kõikjal, kus Tema kohalolek on vajalik ja kasulik: hariduse, sotsiaaltöö ja kunsti vallas, kui tuua vaid mõned näited. Selleks aga peab Kirik pingutama, et anda tunnistust just seal, kuhu Jumala Ta tänasel pääval on pannud – kaasaegse ühiskonna südames – ja tegema seda loovalt, läbi tööliselt osadusliku suhtumise eesti rahvasse tervikuna, üleoleku ja enesekeskuseta, ainsa eesmärgiga täielikult teenida Kristust, teha seda järjekindlalt, omakasupüüdmalt ja täis alandlikkust.

Me kohtame oma elus väga paljusid inimesi, mõnda neist vaid viivuks, kuid ometi on elul ja surmal neist igaühe jaoks tähendus. Ka minevikul, olevikul ja tulevikul on tähendus. Seega tuleb alati anda tunnistust lootusest, anda tunnistust õrnusest ja hoolimisest, kui raske see ka poleks. Me unustame kahjuks liigagi sageli, et ka kõige langenum inimene jäab alati, enesest sõltumata, Jumala lapseks, kes väärrib tingimusteta austust, eriti veel juhul, kui ta ei jaga meie nägemust maailmast, asjadest ja ajast. Meie kui Kiriku asi on seda öeldä.

Aga on midagi, mis mind tohutult kurvastab: me ei aru, et Jumalat piisavalt, et teha Temast meie elu ja meie Kiriku keskpunkt. Meie igapäevaelu on killustatud,

katkendlik, hakitud. Olgu tööl, pereringis või kirikus, liiga sageli oleme hajevil, väsinud, kurnatud, liigelt koormatud kõikvoimalike aineliste muredega, et suuta väärustada või vähemalt nõustudagi sellega, et kõiges, mida elu meile toob, on ka sügav vaimulik mõõde. Meie südames pole enam vankust, et saaksime kuulata Jumala häält, mis liiga sageli sumbub ümbrissevesse kärasse ja nõudmiste tulva, millega meid igast küljest tüüdatakse.

Andke keisrile, mis kuulub keisrile ja Jumalale, mis kuulub Jumalale, ütleb Jeesus. Selle ütluse iroonia ja väljakutse seisneb selles, et kõik on Jumala oma, kõik kuulub Talle. Alates inimese elust. Meie kõik, nii mehed kui naised, oleme loodud Tema näo järgi. Viimsel kohtupäeval ei küsi Jeesus meie käest mitte seda, mida me töölaselt korda oleme saatnud; Ta ei päri meie palganumbrit ega seda, mitu raamatut oleme välja andnud või mitu kingapaari maha müünud. Ta küsib meilt hoopis, mida head oleme teinud või kuidas oleme üles näidanud armastust kõige vähemate ja kõige kaitsetumate vastu. Ning eelkõige küsib Jeesus, millist Jumalat me oleme kummardanud: kas edukuse ja auahnuse ebajumalat selle maailma mõõdupuu järgi või siis Jumal-Isa, kaastunde Jumalat, täis õrnust kõigi nende suhtes, kes esmalt otsivad õndsusesalmide voorusi: halastust, südamepuhtust ja rahu? (Vt Isa John Breck, "Intérieuriser l'Écriture Sainte", SOP nr 225, veebr 1998).

Arvan, et praegu, mil oleme üht aastakümmet lõpetamas ja uut alustamas, on õige hetk pöörduda teie pool ja öelda: mu südamest armsad vennad ja õed, mis oleme meie selle aja jooksul Kristuse Kirikust teinud ja mis teeme me Temast edaspidi?

Vastaku meist igaüks ise sellele küsimusele: "Mis me oleme Kirikust teinud ja mida me oleme Kiriku jaoks teinud?" alustades esmalt ja ennekõike just iseenesest.

Küsimusele "Mida me alates tänastest päevast teeme?" tahan vastata mina, võibolla ehk veidi järsult: kui kõik muu, mis jäab väljapoole Jumalat, kes peaks olema esmatähtis, saab meie üle võimust, siis oleme reetnud oma peamise kutsumuse, mis on kuulutada head sõnumit ülestõusnud Issandast. Ärgu saagu meie Kirikule kunagi osaks selline allakäik!

Neisse kümnesse aastasse mahub palju võimsaid hetki ja toredaid kordaminekuid. Aga ka hulgaliselt kasutata jäänud võimalusi.

Esmalt halvast. Meie suurim nõrkus on nõudlikkuse puudumine, minnalaskmine, me kurdame ja ohime, samal ajal kui Jumal näeb vaeva selleks, et meid päästa. Mu sõbrad, mu armsad sõbrad, sõjaliste okupatsioonide aeg siin Eestimaa pinnal on lõppenud. See on seljataga. Enam ei saa seda kasutada vabanduse või ettekäändena, et paremini varjata omaenese reeturlikkust, tahtlikku või tahtmatut, teadlikku või teadmatut. Me ei saa lõpmatuseni elada möödunud ajastu reflekside ja kompleksidega. Peame tööliselt pingutama, et üle olla sellest puudest, mida me otsekui varju kõikjale enesega kaasa veame, sest see, mis ees ootab, nõuab tohutut tööd ja vaeva.

Meie kena põhikiri ja tõsiselvõetav majandusaruane on üksnes vahendid selleks, et edasi minna. Aga need ei ole see kõige põhilisem. Enam pole vimalik teha järeleandmisi: me kas oleme õigeusklikud kristlased, kes on täielikult pühendunud oma vaimulikule missioonile ja suudame kõike; või siis pühendume vaid kaduvväikese osaga oma isikust, teeme oma olemasolu õigustuseks vajaliku miinimumi ja saabub päev, mil me ei jõua seda ära kahetseda, sest üllatus, mis meid ees ootab, on väga ebameeldiv. On enam kui tösi, et elamiseks vajab inimene sootuks midagi muud; vajab mitte ainult ainelist, vaid eelkõige vaimulikku leiba. Kui me töösti soovime, et meie Kirik edeneks, ei saa Ta enam rahulduda laualt pudenevate palukestega,

kuna rohkemat pole me oma keskpärasuses Talle pakkuda suutnud. On saabunud hetk pühenduda täie vastutusega. Ja minu sõnum teile on väga selge: nüüdsest kavatsen kasutada kogu jõudu, et seda saavutada.

Et olla veelgi täpsem, tahan esmalt öelda teile, mu vennad preestrid ja diaconid: vaimulikuseisus on liiga ränk koorem selleks, et seda üksinda kanda. Me ei saa kõigest kõike teada ega või suruda oma mõjuvõimu peale neis valdkondades, milles me pole pädevad; me ei tohi sattuda vaimustusse edusammudest, sest vastasel juhul ei suuda me realistikult hindata ette tulevaid raskusi; me ei saa tunda ennast süüdi, kui me ei suuda kõike kontrollida ega tohi ilmutada vastumeelust, kui peame pöörduma endast andekamate poole. Ja kui meie kogudustes ei leidu enam kedagi, kellele kirikutööd usaldada, siis oleme just meie esimesed, kes peavad muutma oma tegutsemispõhimõtteid. Nii et hoidkem siis nii oma ihu kui ka hingetervist ja terviklikkust, et olla nii füüsiliselt kui ka vaimelt valmis paremini teostama oma võimeid ja täitma ülesannet, mille Püha Vaim meile on usaldanud.

Seejärel pöörduv teie poole, mu armsad kogudustes esindajad: olge valmis aitama oma vaimulikke, et teist saaks töeline meeskond, kes liigub temaga samas suunas, sama eesmärgi poole, sest ainult sel kombel annate te Jumalatöö tegemisele juurde vägevust ja võimsust. Töötage üksmeelset ja leppige üksteise eripäradega, et teie meeskonnatööst saaks kestev püdülus täiuslikkuse, korra, armastuse ja püsivuse poole. Sellel ja üksnes sellel juhul õnnistab Jumal teie pühendumist.

Ning lõpuks kutsun kõiki – nii vaimulikke kui ilmikuid – jätmata nurin ja kurtmine ning võtma vastu kindel otsus saada töelisteks loojateks Kristuse evangeeliumi teenistuses. Siis saab kõik vimalikuks!

Nüüd siis heast. Suurim voorus on teie vankumatu usuvatus. Just see on võimaldanud meil püsima jäädva. Just see on uuandanud meie lootust. Tänu sellele oleme saanud kaasajastada oma põhikirja ja tuua Kiriku ellu ainelist kindlustatust. Õnnitlen sel puhul teid kõiki ja tunnen teie üle suurt uhkust. Siinkohal tahaksin jagada teiega tunnustusvaldust, mis sai osaks meie Kirikule, sest ainult tänu teile osutus see vimalikuks. Käesoleva aasta veebruaris toimunud ametliku välisreisi ajal Mehnikosse ja Panamasse, mil mul oli au kuuluda Tema Pühaduse oikumeenilise patriarhi Bartholomeuse kaaskonda, veetsime ühe öö New Yorgis. Ameerika peapiiskop ülipühitsetud Dimitrios tundis suurt huvi meie Kiriku elukorralduse vastu ning selle vastu, kuidas oleme proovinud lahendada meie ees seisvaid materialeid probleeme. Kuulanud ära minu seletuse, pöördus ta kõigi kohalviibijate poole järgmiste sõnadega: "See, mis toimub Eesti EAÖKs, on eeskujuks kogu õigeusu maailmale. Kõik peaksid sellest kuulma!" See au kuulub teile kõigile, eranditult, ja lubage lisada, et eriliselt kuulub see meie praegusele Kirikuvalitsusele, keda tahaksin siinkohal kogu südamest täädna.

Mul pole põhjust enam pikemalt jätkata, sest meie tegevusuruannet tutvustavad teile minu kaastöölsed. Ning minu sõnavõtt 2005. aasta täiskogule on endiselt jõus. Luigege see uesti läbi, tähelepanelikult ja puhanud peaga. Olen kindel, et sellest tõuseb teile suurt tulu.

Tahaksin lõpetada tänase sõnavõtu ridadega, mis pärinevad minu eelkäija metropoliit Aleksandri sulest ja on kirja pandud 23. septembril 1923. Need on äärmiselt päävakohased ja võtavad imeliselt kokku minu enda tänased mõtted.

Ta ütleb nii: Kui meelde tuletada neid raskusi ja teatavaid kui teadmata takistusi, mis selle viimase Oikumeenilise Patriarhaadi otsuse saamiseks ees olid, siis peab tunnistama: see oli töösti Jumala sõrm. Au olgu Jumalale, kes meid siitsaadi on aidanud, et meie nüüd, õigeusu kiriku korra ja õpetuse kohaselt, oma elu nii võime juhtida ja korraldada,

kuidas see meie rahva hingele kõigeparemini vastab. Meie kiriku hoonel on nüüd Jumala armust oma katus peal, mis meid väliste tuulte ja tormide eest kaitseb.

Kuid, armsad lapsed ja kallid vennad: seesmisi tööd on veel väga palju ja see ei lõpe kogu meie elu ajal. ... Meie kätte on usaldatud – ja nüüd juba täielikult – Issanda viinamägi, katsugem siis nüüd teda harida ja tema vilja kanda Taevasele Peremehele, kui Ta omal ajal seda nõuab. Pandiks on Issand andnud meie kätte oma Ihu, Ta on meid selle ülesehitamise tööle seadnud ja see töö ei oota.

Kallid kaaslased! Südamliku armastusega kutsun teid kõiki üles väsimata ja ennast ärasalgavale tööle Jumala

auks, igaühte tema koguduses, ametis ja elus. Ärgu väistagu meid vastased voolud, ärgu kohutagu meid maruväel möllavad elumere lained: see teeb meile küll raskusi ja on meile katsumiseks, kuid ärgu keegi iial meelt heitku: Issand, meie Tüürimees, on valvel! Armu silmal vaatab Ta võitlejate peale, kes kinni peavad, mis Neil on, armuga kinnitab Ta nõtkuvad käed ja teeb tugevaks komistavad põlved. Hõõguvat tahti ei kustuta Tema ära ja ei murra katki rõhutud pilliroogu.

Jumala arm ühendagu täna kõik Eesti õigeusu koguduse lapsed ühisele palvele Õnnistegija ees ja andku ses ühises tänupalves Püha Vaim meile uut jõudu ja julgustust edeneda, kasvada ja täcilisemaks saada kõigis vaimuvää-

tustes Kristuse täisea mõõtu mööda.

Jumal vaata taevast ja võta näha ning tule kastma seda viinamäge, mis Su parem käsi on istutanud. Aamen.

Olgu see töesti nii meie kõigi jaoks ja meie Kiriku hüvanguks! Tänan teid heatahtliku tähelepanu eest ja önnistan teid kõiki isalikus armastuses.

EAÖK Täiskogu,
Tallinn, 14. juuni 2006

+ STEFANUS
Tallinna ja kogu Eesti metropoliit

Foto: Roland Põllu

EAÖK pidas täiskogu

Preester Sakarias Leppik teeb ülevaate 14. juunil peetud Eesti Apostlik-Õigeusu Kiriku järjekordset täiskogust, mille märksõnadeks olid uue koguduse asutamisotsuse kinnitamine, mulluse aasta aruannete kinnitamine ja tuleva aasta eelarve heaksikiitmine.

Täiskogu istungile Tallinna Issandamuutmise kirikus eelnes pühakirjandus, kus teenisid Tallinna ja kogu Eesti kõrgestipühitsetud metropoliit Stefanus ning mitmed EAÖK preestrud ja diakoniid. Liturgia viibis ka meie kiriku varasem *locum tenens*, ülipühitsetud Nikea metropoliit Johannes.

Pärast seda, kui metropoliit Stefanus oli istungi rakendanud, tervitas Täiskogu saadikuid Vabariigi Valitsuse ning regionalministri Jaan Ōunapuu poolt siseministeeriumi usuasjade osakonna ekspert härra Ringo Ringvee.

Valitsuse esindaja järel sai tervituseks sõna Nikea ülipühitsetud metropoliit Johannes. Ta meenutas oma ülemkarjaseametit Eestis, öeldes: "Meie Kirikus valitses üheskoos töötamise meel. Algusaastatel on palju juhtunud: olete saanud kogeda märke Jumala armust ja asju, mis on olnud imed suuremal või vähemal määral. Palju on tehtud ja palju on ka veel tegemata. Edasi tuleb minna ustavuses apostlikule pärimusule, ühtsusel oma hingekarjase juhtimisel ja Oikumeenilise Patriarhaadi omonioori all." Metropoliit Johannes andis edasi ka Soome Õigeusu Kiriku peapiiskop Leo ning teiste piiskoppide tervitused.

Metropoliit Stefanus puudutas oma avakõnes kiriku rõõme ja muresid. Tänavuse täiskoguga tähistas meie Kirik kümne aasta möödumist EAÖK autonoomiatomose taastamisest Konstantinoopoli Pühima Auja poolt. Ülemkarjane märkis oma kõnes, et imetleb eesti rahva võimet ellu jääda ning pika ja kohati traagilise ajaloo vältel rahvuslikku eneseteadvust hoida. Ta on kindel, et väike Eesti on võimeline looma püsivat tulevikku eeldusel, et hoitakse au sees vaimulikke ja kõlbelsi väärtsi.

Metropoliit esitas Täiskogule mitmeid põhimõttelisi vastuseid nõudvaid küsimusi ning võttis kriitika alla kirikurahva esindajate tihti pärstitud võime vabaneda mõödaniku mentaliteedist, et muutuda töeliselt vabaks. Vabanemine refleksiidest ning kompleksiidest, millega ei saa lõpmatuseeni elada, nõuab metropoliidi hinnangul tööd ja vaeva.

"Meie suurim nõrkus on nõudlikkuse puudumine, minnalaskmine, me kurdame ja ohime, samal ajal kui Jumal näeb vaeva, et meid päästa. Mu sõbrad, mu armsad sõbrad, sõjaliste okupatsioonide aeg siin Eestimaa pinnal on lõppenud. See on seljataga. Enam ei saa seda kasutada vabanuse või ettekäändena, et paremini varjata omaenese reeturlikkust, tahtlikku või tahtmatut, teadlikku või teadmatut... Enam pole võimalik teha järeleandmisi: me kas oleme õigeusklikud kristlased, kes on täielikult pühendunud oma vaimulikule missioonile ja suudame kõike; või siis pühendumine vaid kaduvväikese osaga oma isikust, teeme oma olemasolu

õigustuseks vajaliku miinimumi ja saabub päev, mil me ei jõua seda ära kahetseda, sest üllatus, mis meid ees ootab, on väga ebameeldiv," sõnas metropoliit.

Meie Kiriku voorustest nimetas esikarjane esimesena ustavust, mis on uuendanud meie lootust. Ta viitas tänumeeles võimalusele saata Tema Pühadust, Oikumeenilist patriarhi Bartholomeost tema ametlikul visiidil Mehnikosse ja Panamasse. Samuti tundis ta uhkust Ameerika peapiiskopi Dimitriose sõnade üle, millega ta töi meie Kiriku taastamisprotsessi eeskujus kogu maailemale.

Metropoliit Stefanus ütles: "Meie Kiriku kanda on on eriline roll kõikjal, kus tema kohalolek on vajalik ja kasulik: hariduse, sotsiaaltöö ja kunsti vallas, kui tuua vaid mõned näited. Selleks aga peab Kirik pingutama, et anda tunnistust just seal, kuhu Jumal ta tänasel päeval on pannud - kaasaaegse ühiskonna südames - ja tegema seda loovalt, läbi töeliselt osadusliku suhtumise eesti rahvasse tervikuna, üleoleku ja eneskeskusesta, ainsa eesmärgiga täielikult teenida Kristust, teda seda järjekindlalt, omakasutüüdmattul ja täis alandlikkust."

Metropoliit lõpetas oma kõne päevakohase tsitaadiga metropoliit Aleksandriilt 1923. aastast. Tollane kiriku esikarjane ütles: "Kallid kaaslased! Südamliku armastusega kutsun teid kõiki väsimata ja ennast ärasalgavale tööle Jumala auks, igaühte tema koguduses, ametis ja elus. Ärgu väsitagu meid vastased voolud, ärgu kohutagu meid maruväel möllavad elumere lained: see teeb meile küll raskusi ja on meile katsumiseks, kuid ärgu keegi iial meelt heitku: Issand, meie Tüürimees on valvel!"

Pärast ülemkarjase kõnet algas istungi otsustessioon, kus esimesena tuli täiskogul võtta seisukoht Karula Jumalaema Kaitsmise koguduse taastamiseks. Taasavatava koguduse esindaja sõnul on koguduse aktiivis 14 inimest ning see osutab Jumala abil kasvutendentsi, kuna Karulas peab EAÖK Noorte Liit ka oma perelaagreid, muutes usulist tegevust seal aktiivsemaks. Täiskogu oli rõõmus uue koguduse lisandumise üle ning võttis selle Eesti Apostlik-Õigeusu Kirikusse vastu.

Ülempreester Ardalion Keskküla kandis täiskogul ette Kirikuvalitsuse aruande mullusest tegevusest, mille 22. punkt puudutas meie kiriku liturgilise kalendri senist süsteemi ja vajadust viia see Ülestõusmispuhade tähistamiseks kooskõlla kogu ülejäänud õigeusumaailmaga. Oma poolses kommentaris Kirikuvalitsuse ettekandele märkis ülemkarjane metropoliit Stefanus probleemi meie kiriku kalendrisüsteemi mõistmisega ning selle mõningase vildaklikkusega. Viidates mitmete vaimulike kinniskeedele kalendri mõistmisel küsis metropoliit, kas preestrile puhul on tegu etnograafide või clavate kristlastega?

Kirikuvalitsuse ettekande järel kinnitas Täiskogu majandusaasta aruande, mille kandis ette kirikuvalitsuse finantsjuht Juta Keskküla. EAÖK 2006. aasta eelarvet tutvustas Kirikuvalitsuse liige Avo Tõlp ning Täiskogu kinnitas selle.

Arhimandriit Grigorios Papathomas tutvustas Täiskogule Kiriku kohukorraldust. "Kirik ei tunne terminit "vaimulike eraelu." Vaimulike elu on alati avalik. Kirikukohus vaatleb kõike, mida vaimulikud teevid, kiriklikust vaatekohast. Ühiskond annab vastuseid eetikaküsimustele moralismi seisukohalt, Kiriku seisukoht pöhineb aga teoloogial," ütles arhimandriit Grigorios.

Kiriku avalikest suhetest kõneles Kadri Jäätmä, Noorte Liidu tegevusest preester Jüri Ilves, kaplanaaditeenistusest diakon Andrei Sõtšov, kirjastamistegevusest ülempreester Mattias Palli, kiriku netikeskkonnast alamdiakon Toivo Treimaa ja kiriku hoolekandetööst Haapsalu Püha Maaria-Magdaleena koguduse liige Leena Tõlpt, Püha Platoni seminarist aga arhimandriit Grigorios Papathomas.

Täiskogule esitas aruande ka kiriku äriühingu - OÜ EAÖK Varahaldus - tegevjuhi Margus Lepvalts, kes rõhutas vajadust otse kogudustega suhelda ning kutsus EAÖK kogudusi suuremale aktiivsusele varaküsimuste arutamisel ning lahendamisel selleksloodud äriühinguga.

Eesti Kirikute Nõukogu tervituse ja ettekande oikumeenilistest suhetest Eestis tõi Täiskogule Eesti Kirikute Nõukogu president, EELK piiskop Einar Soone. Ta nimetas muuseas, et EAÖK on toonud ja jätkuvalt toob EKNI perre kirikliku traditsiooni mõõtme.

Ülempreester Andreas Pöld tutvustas kirikuvalitsuse liikmena pr Pille Valgu religiooniõpetuse kontseptsiooni, kuna autor ei saanud ise Täiskogust osa võtta. Metropoliit Stefanus luges Täiskogu lõppenuks ja see päädis ühisfotode tegemisega traditsiooniliselt Issandamuutmise kiriku õues Püha Platoni büsti juures.

Preester
Sakarias
(Jaan) Leppik,
ülempreester
Mattias Palli
ja Ringo Ringvee
(Siseministeeriumist)

Preester
Rostislav Kozakevitš

Foto: Margus Lepvalts

Eestimaa pühade preester-märtrite Mihhaili ja Nikolai säilmed on jälle kirikus

Ülempreester Ardalion Keskküla

Foto: Roland Pöld

31. mail, kolmapäeval kogunes Tartu Jumalaema Uinumise (Uspenski) kirikusse rahvast oma kogudusest ja kaugemalt. Möödas oli täpselt aasta päevast, mil samast pühakojast kanti kogudusemaja kaks esinduslikku kirstu väärtsuliku varaga: pühade preestermärtrite Mihhaili ja Nikolai säilmetega, et anda kirikus ruumi remondimeestele.

Aastaga sai kirik uue põrandaa ja küttesüsteemi, seinad ja laed pesti enne tähtsündmust puhtaks. Pühakusäilmete uus asukoht ei pidanud olema enam põrandaa all, vaid kirikus palvetajate seas.

Kella poolte üheksaks kogunes väiksem seltskond kogudusemaja teise koruse saali, kus kirstud olid terve aasta äraüimist oodanud. Metropoliit Stefanus pidas koos preestrite ja diakonitega palveteenistuse pühakutele. Ülestõusmistropari laulmise saatel kanti kirstud kirikusse ning asetati määratud kohtadele: püha Mihhaili säilmed põhjapoolse lõövi seina äärde ning püha Nikolai säilmed lõunapoolse lõövi seina äärde. Järgnes Jumalik Liturgia. Metropoliit Stefanus viibis liturgia ajal rahva seas keskkirikus; altaris teenisid Uus-Valamo kloostri ülem arhimandrit Sergius (ees), ülempreestrid Gennadi Kružkov, Ardalion Keskküla, Johannes Keskküla, preestrid Viktor Ivask, Rostislav Kozakevitš, Aleksander Hopjorski, arhidiakon Justinus Kiviloo, diakonid Miikael Raissar ja Arseni Barkov. Säilmete kirstud olid jumalateenistuse ajal austamiseks avatud.

Tsiteerin teksti meie Kiriku internetileheküljelt (Öigeusk. Pühade osadus.): "Pühakute austamine ja elav palveühendus nendega on kiriku elav kogemus. Nendel, kel see kogemus puudub, on raske mõista ühendust pühadega palveühenduscena. See tuleb ainult nende heast tahest, kui nad ei nimeta öigeusulisi Maarja, pühakute ja ikoonide teenijateks, s.t. ei ütle valetunnistust oma ligimese kohta. Kirik ei ole kunagi teeninud kedagi peale Püha Kolmainuse: Isa ja Poja ja Püha Vaimu. Nii pühakuid kui kõike seda pühadust, mille kaudu Jumala armu vägi kohtub inimesega, austatakse, kuid ei teenita."

Koguduse naispere pakkus kirikulistele pärast liturgiat ka kehakinnitust. Metropoliidi päev jätkus pärastlounal Plaani kirikus kunstnik Marje Ernitsa loodud Piibliainelistel piltide panoraami avamisega.

29. juunil pühitseti Muhus Hellamaal kiriku nimepäeva.

Ülempreester Andreas Pöld

Sel aastal langes pühade ülemapostlite Peetruse ja Pauluse mälestus-päev neljapäeval päravale ja seoses sellega oli külalisi kohalikule templipühale kogunenud tavasilist rohkem. Kahjuks on ju nii, et kui kirikupühil peetakse nädalavahetusel, on teised vaimulikud ja koorid oma koguduste jumalateenistustega seotud ega saa pidustustest osa võtta. Aga sel aastal küllastasid peale meie ülemkarjase Hellamaa kogudust ka sõpruskogudus Setomaal Värska vallast (peale vaimulike ja kirikutegelaste olid kohal ka Värska Vallavalitsuse liikmed), Läänemaalt isa Jüri oma perega ja naaberkoguduse Uue-Virtsu kirikuvanem Hermi Vain, isa Innokenti Saaremaalt, kirikukoor Kuressaare kogudusest ja muidugi kirikulised Muhu teisest öigeusu koguduses Rinsist. Kohal olid ka esindajad luteri kirikust: praost Veiko Vihuri ja Muhu diakon-öpetaja Urmo Saks.

Peeter-Pauli päev algas juba 28. juunil, mil saabusid Setomaal külalised. Neile näidati saare vaatamisväärsusi ja ka inimeste elu-olu. Saare kõige suurem varandus on tema elanikud, kes huumorimeele ja vaprusega elumerel seilavad ja elu saarel hoiavad. Vaimset surutust ja eraldatust aitaks lahendada püsithendus saare ja mandri vahel.

Kolmapäeva õhtul kell kuus helisesid kirikukellad, mis kutsusid inimesi õhtupalvusele austama pühasid ülemapostleid. Pärast jumalateenistust siirdus nimepäevalahvas Hellamaa külakeskusesse, kus ootas lähkete perenaise kaetud laud ja valmis magamisased külalistele. Nimepäeva liturgia algas veepühitsemisega, secjärel saabusid Muhu maale meie Valitseja metropoliit Stefanus ja arhidiakon Justinus. Liturgia oli eriti üldendav ja pidulik. Piiskopi jutlustest jäi kõlama mõte, et kuigi apostlitel Peetrusel ja Pauluse olid tihti eriarvamusid kirikuasades, leidsid nad alati ühise tee Kirikus edasi minna. Vaidlused ja kahtlusid lõpevad seal, kus on vaja anda tunnistust ülestõusnud Kristusest. Liturgia lõppes ristikäiguga ümber kiriku, et õnnistada kogu loodut ka väljaspool pühakoda.

Kuigi templipühil on seotud suurte pingutustega ja kulutustega, peab mees pidama, et pühade rõõmu tuleb jagada. Jumal õnnistab iga andi, mis Tema ja tema pühade nimel tehakse. Aitüma kõigile, kes nägid vaeva päeva kordaminekuks ja muidugi ka kõigile külalistele, kes rikastasid püha oma osavõtuga. Pühad annavad lootust, jõudu ja elurõõmu ning teadmist, et me kõik oleme osa ühest suurest pühast Kogudusest. Palju aastaid kõigile!

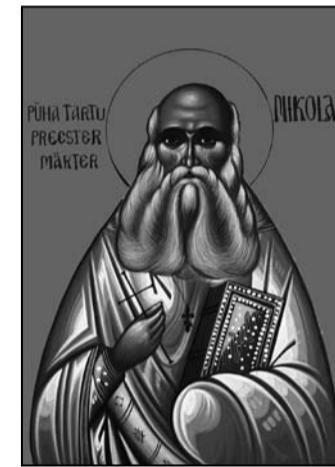
Palve pühade uusmärtrite säilmete ees.

Issand Kõigeülapidaja Jumal, keda Kolmainuna kummardatakse ja Sinu pühades austatakse; Sina, kes Sa oled ehtinud oma Kogudust mitteloodud armu rikkusega ja seadnud pühad kannatajad maa peal Sinu valgust hülgavateks lampideks – võta tänasel pühil ja helgel päeval vastu meie äraüitlematu tänu ja küitus!

Nötkutades oma põlv täname me Sind kogu südamest ja meelest.

Issand, vaata taevast ja näe ning tule kinnitama oma viinamäge, meie püha Eesti Öigeusu Kirikut ja hoia teda iga kurja ja vaenlase pealekipumise eest. Anna talle meie pühade uusmärtrite palvete läbi ärväretamatut rahu ja edenemist ning kasvamist Jumala meelepärase töö tegemisel.

Anna siis, Kõigeüham Kolmainus Jumal, meile oma pühust, et me oleksime autiste uusmärtrite pühad lapsed ja järgijad, ning täida meid oma Püha Vaimu valgusega, et meie kui valguse ja päeva lapsed päriksime taevariigi ja austaksime koos üliõnnistatud Jumalasiinittaja ning kõikide Sinu pühadega Sinu, Isa, Poja ja Püha Vaimu imelist ja küttuväärset nime nüüd, ikka ja igavesti. Aamen.

EAÖK Muu-Hellamaa ülemapostlite Peetruse ja Pauluse kogudus.

Ülempreester Andreas Pöld

Muu-Hellamaa Peeter-Pauli kogudus avati 28.03.1850. aastal Muu öigeusu koguduse jagamise teel, kuni selle ajani tegutses Muu saarel üks öigeusu kogudus. Esimene teenistus toimus Hellamaa kroonumõisa hoones 21.05.1850. a. 10 aastat hiljem hakati jumalateenistusti toimetama üritud kivihoones. 1864. a hangiti chitusmaterjal kiriku chitamiseks ning 1866. a valmis „laevakujuline” kitsama altariooga kivikirik, mis pühitseti ülemapostlite Peetruse ja Pauluse auks.

Ikonostaas (palveruumi ja altari vaheline kujusein) on valmistatud tammepuust. Koguduses tegutses öigeusulise kasvatuse ja hariduse levitamiseks kihelkonnakool (alates 1850. a), tegutsesid Võlla, Raagma-Simiste, Lõetsa, Või, Kantsi, Kessu abikoolid. Prestreid on teeninud koguduses tänaseks 18, lisaks köstrid ja teised kirikutegelased.

Muu saarel on mitu kaitsjat pühakut. 29. juunil pühitseti öigeusukirik pühade ülemapostlite Peetruse ja Pauluse mälestuspäeva. „Paluge Jumalat meie eest, pühad apostlid Peetrus ja Paulus, sest meie töttame hoolega teie - kiirete abimeeste ja meie hingede eestpaluplate juurde,” nii pöördub Kirik oma pühakute poole. Pühad Peetrus ja Paulus nägid palju vaeva Jumalariigi töös ja surid mõlemad märtritena aastal 67.

Kirik kutsub neid austavalt ülemapostliteks. Apostel Peetrus, endine lihtne kalamees, ütles Kristusele: „Sina oled Kristus, Elava Jumala Poeg.” See Peetruse usk ongi kalju, mille peale Jeesus rajas Kiriku („petra” kr.k., „petrus” lad.k kivi ehk kalju). Teda kujutatakse ikoonidel ka taevariigi võtmete hoidjana. Apostel Paulus (enne kristlaseks saamist juudi haritlane ja suur kirikuvastane Saulus) on aga kõige rohkem vaeva näinud evangeeliumi laiali laotamisel maa ilmas. Ka on ta kõige rohkem kannatanud Issanda pärast (loc ka 2. kirjast Korintose rahvale 11,23-28). Ikonidel hoiab püha Paulus käsies usumõõka. Kuigi apostlid Peetrus ja Paulus kannatasid eri pühadel, peetakse nende mälestuspäeva samal päeval tänu nende kannatuse ühisele vaimule ja lähetusele. Miks on vaja pühakuid määles pidada ja nende eestpalveid paluda? Esiteks peaks meid innustama nende töeline usk ja püha elu. Teiseks, pöördudes pühakute poole, saame ka meie osa igavesest õndsusest, mis on valmistasid kõigile pühadele. Nemad on meie aitajad ja tecjuhatajad, sest nad isegi on känud usu Eelkäija, Kristuse järel.

Ülempreester Mihkel Suigusaarele mälestusnurk

Ülempreester Ardalion Keskküla

4. juuni, Kolmainu Jumala püha tähistamise päev oli Pärnu Issanda-muutmise kogudusele ja kirikulistele mitmekordsetel meeldejääv. Liturgiat juhitas Ülemhingekarjane, Tallinna ja kogu Eesti metropoliit Stefanus. Liturgia järel õnnistas ta ülempreester Mihkel (Mihhail) Suigusaare mälestuseks kirkuuaaltaripooolsesse ossa paigaldatud pronksbareljefiga graniitkivi ja kogu mälestusnurga.

Mälestuskivi kujundas ja paigaldas kohalik skulptor Rait Pärg. Bareljefi aluseks sai graniittahukas, mis oli aastakümneid sealsamas kiriku-aias oma tundi oodanud.

Mälestusnurga õnnistamise järel ei pruukinud kirikulised veel koju minna, üritus jätkus perepäevana kiriku õuel. Kogudus ei ole klooster, vaid koosneb inimestest, kes oskavad nii pühaduse sügavust kui ka ilmalikku rõõmu hinnata. Inimestel paistis nii kirikus kui ka kiriku õuel hea olevat. Tänu Jumalale! Osaleti õnnelossis, kus iga pilet võitis kas väärta raamatut või midagi lastepärist. Lapsed said mängida, vanemad juttu ajada ja muusikat kuulata. Ilusa ilma käes oli ka lihtsalt niisama hea olla. Kehakinnituseks oli laual kingleid ja kümnekilone tort, janukustutamiseks morss. Muusikalise külje eest hoolitsete Tahkurannast kulla kutsutud rahvaliku muusika ansambel ning õues kõlasid töepoolset rahvalikud laulud ja pillimäng. Setumaal ja Kreekas, küllap mitmel pool mujalgi ei ole kirikupüha ja rahvapeo ühendamises midagi harjumatut, sest seal on see ammune tava. Meil võeti see valdavalt samuti hästi vastu. Sel aastal ka meil siis selline pühapidamine.

Üritusele lisas väärkust Pärnu linnaea Mart Viisitamme osalus nii jumalateenistusel kui ja järgnenud perepäeval. Kui metropoliit Stefanus oli suure tordi lahti lõiganud, said linnaea ja tema abiakaasa sellest esimeste seas osa. Linnaea ei jäanud lahkuses võlgu, metropoliit ja koguduse preester olid kutsutud Ammende villasse ametlikule vastuvõtule. Vastuvõtl osalesid ka arhidiakon Justinus Kiviloo ja tõlgina diakon Andrei Sõtšov.

Olu mälestuskivi kiriku altari juures pühakoja chitamise eest hoolt kandnud ülempreestri kinnituseks, et kogudus mäletab teda sügavas täntundes. Täname ka rahaga toetajaid – linnavalitsust ja Kirikuvalitsust. Ülempreester Mihkel Suigusaare elust, tema osast Eesti kultuuri- ja poliitilises elus on lugeda ajakirjas Usk ja Elu (Sergei Seleznyov. 90 aastat ülempreester Mihkel Suigusaare surmast).

2003. ja 2004. aastal – sajandaks aastapäevaks – tehti kirikus pühjaklik siseremont. Uut sajandit alustas pühakoda uute lagede ja uue põrandaga (vana kivipõrand jää tervena soojustuse alla), heleteate seintega, uesti värvitud kujuseinaga, millele avaneb tänu avaramalt paigutatud põrandakoonidele vaba vaade juba välisukselt. Kirik on nüüd ka talvel soc: töötab põrandaküte. Viis mustaks värvitud plekkahju lõhuti välja, seegi *pitab helguusele kasa*.

25. ja 26. aprillil Pootsi-Kõpus toimunud EAÖK vaimulikkonna pühadel algatas metropoliit Stefanus dispuudi kalendripühade ühtlustamisest

Ülempreester Andreas Pöld

25. ja 26. aprillil Pootsi-Kõpus toimunud EAÖK vaimulikkonna pühadel algatas metropoliit Stefanus kirikusise diskussiooni, mille eesmärk on ühtlustada kalendripühade aega nii, et Eesti Apostlik-Öigeusu Kirik pühitseks tulevikus ülestõusmispühi Julianuse (vana) ja jõule Gregoriuse (uue) kalendri järgi.

Metropoliit Stefanuse sõnul kõnedi kogunemisel esmakordsetel ametlikest Kiriku diakooniatöö tähtsusest ja arendamisest. Leena Tölt esines vastavasisulise ettekandega ja kogus kohalijate käest seisukohti hoolekande edendamiseks kogudustes.

Arhimandrit Grigorios Papathomas pidas ettekande vaimulike ja ilmikute koostööst kirikus, Michel Rossi Prantsusmaalt andis ülevaate vörkülehekülje toimetamisest ning preester Jüri Ilves kõneles Eesti Öigeusu Noorte Liidu tööst ja kutsus vaimulikke andma oma panust koguduse noorteellu.

Osaühingu EAÖK Varahaldus tegevjuht Margus Lepvalts andis lühitülevaate osaühingu tegevusest ning Kiriku finantstuleviku väljavaadetest. Metropoliit Stefanus tegi kokkuvõtte Kiriku nelja aasta kirjastustegust ning võttis kokku kahe päeva töö tulemused. Tema hinnangul oli tegemist olulise sündmusega teel Kiriku tegevuse arenemisele Eestis.

Foto: Margus Lepvalts

Pühipäevakooli õpetajate kohtumine Pärnus 27. mail 2006

Preester Jüri Ilves

Noorte Liidu korraldatud kohtumisel osalesid ülempreester Ardalion Keskküla, ülempreester Andreas Pöld, ülempreester Rafael Hinrikus, preester Jüri Ilves, diakon Andrei Sõtšov, Eha Tammo, Elenora Aida, Maria Hinrikus, Melitina Tammekänd, Stiina Sõtšov, Kiira Aav, Roland Anton Rand, Elvira Pöld, Margus Lepvalts, Anneli Ilves.

Üritus algas Pärnu koguduse leeritoas kell 11.15 metropoliidi tervituse ettelugemisega. Järgnevalt anti ülevaade laste- ja noorte olemasolust koguduste juures. Selgus, et lapsi, kellega teha tööd, on Tallinna Issanda Muutmise, Pärnu ja Kuressaare kogudustes. Võrus, Haapsalus ning Obinitsas sobivas vanuses lapsi praegu ei ole. Vestluse käigus selgus, et maakogudustes, kus preestergi käib vaid korra kuus, on õpetajate puudusel tööd raske korraldada. Diakon Andrei on viinud tunde läbi Pärnumaa kogudustes.

Haapsalus tegutses pühipäevakool aastatel 2001–2003, praegu seal õpetajat pole.

Tähitis on küsimus, kuidas jõuda lapse ja nooreni, kui tema perekonnas ollakse jumalasõna suhtes leige või lausa vastu? Kõlama jäi vastus, et see on võimalik ainult õpetaja inimliku autoriteedi ja eeskjuu kaudu. Kui on olemas inimlik kontakt, saame ka teadmisi ja kogemusi jagada. Tödeti, et parim viis noorte kiriku juurde toomiseks on korraldada rohkem laagreid, kus tegevuse kaudu saab edasi anda traditsioone ja teadmisi. Parim vorm on perelaager, kus osaleb terve pere või osa sellest. Võrul on positiivne kogemus poiste ja tüdrukute laagrite eraldi korraldamisest.

Diakon Andrei kõneles oma kogemustest Tartu Uspenski koguduses, kus eredad momendid olid samuti väljasõidud. Peamine on olla eeskujeks, luua isiklike suhete abil laste seas usaldusväärne õhkkond. Pühipäevakooli õpetaja vajab oma tegevuses ka tunnustust, mis teda innustaks.

Elvira Pöld Kuressaarest märkis, et lastele on meeldinud kirikuleibade küpsetamine, külaliste kutsumine (lauluõpetajad, ikoonimaalijad jne), paastu toidulaua katmine, ikoonimaal, siidimaal, kannatusnädalal Kristuse surilina ühine kaunistamine kirikus.

Melitina Tammekänd Pärnu kogudusest meenutas käiku Kihnu saarele, kus oldi 16 lapsega nädal aega. Tegevuse kaudu tuleb kogu aeg armastust jagada, et laps tunneks end turvaliselt. Lapsel peab olema kogu aeg tegevust ning õpetajal peab jätkuma tugevat tahet ja armastust. Praeguse aja noored ei oska tasuta Kirikut aidata – ka seda tuleb õpetada, korraldades talguid, koristamisi, küünlaalgade puhastamisi, jne. Noortele meeldib teatrilegime. Oleme laagrites seda alati kasutanud. Praegusel varakapitalistlikul ajal keskendutakse rahateenimisele. Pühipäeva hommikul magatakse, selle asemel et kirikusse teenistusele minna. Seega vajab praegune aeg kannatikkust, ootamise oskust, et inimesed tuleksid tagasi oma juurte juurde. Kärsitusega ei jõua kaugel.

Eha Tammo rääkis Võru kogemusest, kus koolis tegutseb ülempreester Rafael Hinrikuse juhendamisel umbes 10 osalejaga religiooniõpetuse ring. Ringis arutletakse paljude teemade üle, röhk on õigeusu traditsioonil.

Roland Rand Tallinna Issanda Muutmise kogudusest tõi välja küsimuse: kuidas seletada inimestele, et meil ei ole vene Kirik? Tuleks vastata, et meil on kohalik Kirik, mis on tulnud meile üle Venemaa.

Pea neljatunnise töö tulemusena jõuti kolme konkreetse töödemuseni:

1. Pühipäevakoolide õpetajad tahavad ühineda Pühipäevakooli ühenduseks. Ühendus toimiks Kiriku alluvuses, mitte MTÜna nagu Noorte Liit. Ühenduse ülesandeks oleks pühipäevakoolide töö koordineerimine, sisiline töö materjalidega, koolituste organiseerimine, rahaliste vahendite taotlemine Kirikult ja sponsoritelt.

2. Õpetajad vajavad koolitust. Esimene koolitus on plaanis pidada laupäeval, 16. septembril. Koolitust palutakse seminar õppetöödudelt.

3. Vajame metodolist materjali. Meil on üht-teist aastatega välja kujunenud, lisaks on prantslaste antud programm. Metoodika väljatöötamiseks luuakse komisjon. Lisaks leiti, et vähe on lapsi ja noori, kellega tööd teha, napib ka õpetajaid. Lisaks kummitab kogudustes rahapuudus, mille taha kipuvad jäätma mõnedki head mõtted. Pühipäevakooli ühenduse kaudu saaks teha konkreetseid rahataotlusi.

Foto: Margus Lepvalts

Diakooniatööst

Leena Helena

Mis on diakoonia?
Diakoonia on halastus ning diakooniatöö olemus on anda lootust.

Mille läbi me saame anda lootust?

1. Läbi oma olemasolu. Ma olen oma ligimese jaoks olemas. Vabal tahtel südamest tulev valmisolek, avatus.

2. Läbi mõistmise. Mitte hukka mõista, ka siis, kui kogu maailm hukka mõistab.

3. Kutsudes mõtlema. Mis on tähtis, millel on igavene väärthus, mille läbi on võimalik leida rahu ja tasakaalu.

4. Lootust anname, juhatades nii, nagu Jumal juhatab (mitte nii, nagu mina tahan). Mina olen alandlikult see lähipaistev aken, kelle läbi saab Jumal jõuda iga inimeseni, iga ligimeseni.

5. Lootust annab, kui tunneme ära kõik selle, mis meid põhicesmärgist eemale kallutab. Igaühel meist on oma armuand, oma karisma.

6. Läbi paastu ja palve. Meie töeline abi ja kaitse on Jumala sõna ning lootust saame anda ka koos paastudes ja palvetades.

7. Lootust anname läbi isetu teenimise. Ma teen seda omast vabast tahest, vabatahtlikult. Ning teenimine algab üksikisikust, inimeselt inimesele. Ning see lootus, mis on meiega kaasas, annab ka teistele lootust.

8. Läbi vastutuse tunde. Tundes ära oma armuanni, oma rolli peres, koguduses, Kirikus, ühiskonnas, ma vastutan selle eest. Meie roll peres, koguduses ja ühiskonnas on anda lootust. Halastustegevuseks ühineme, et tunda võiks iga inimene, kui tähtis on ta Jumalale.

Ühineme! Tahan seda väga rõhutada, sest ühtsuses on meie joud, meie vägi igavene.

Ega Kristus niisama öelnud, et armastage üksteist!

Ja et iga inimene mõistaks, et ka temal on võimalus kaasa

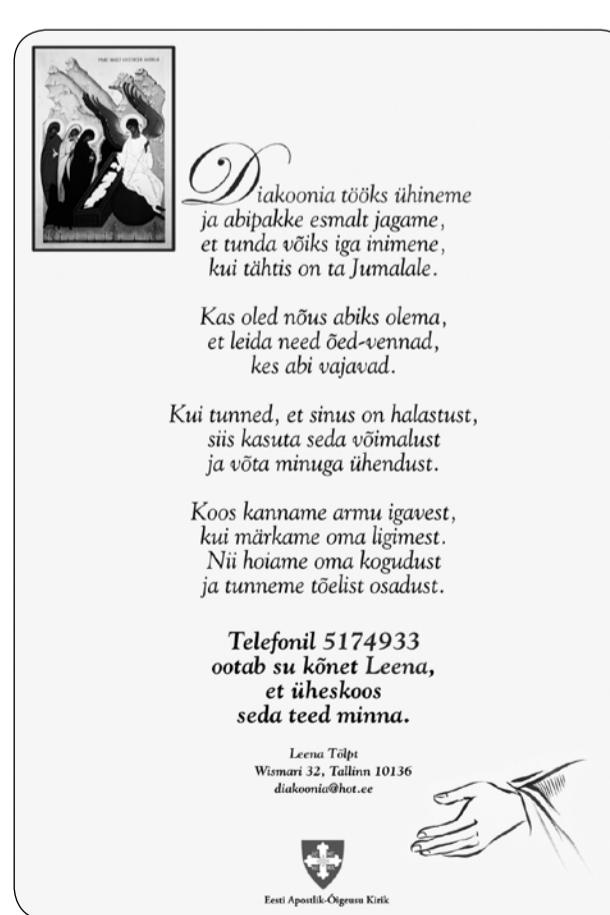
aidata sellele halastustegevusele, pannakse suurematesse kogudustesse üles annetuskastid.

Samuti saime valmis esimese kaardi, mis on mõeldud nii jaamiseks kui ka kogudustes müügiks.

Olime koos 2. juunil, mil otsustasime paastuaegadel laagreid korraldama hakata. Ning esimene laager on **3.–5. augusti Jumalaema diakoonialaager Vastseliinas**.

Seekord tegi ettepaneku isa Rafael, kuid ootame ka teisi ettepanekuid, kuna soovime laagreid läbi via eri kohtades, et näha ja toetada erinevaid olukordi ja kogudusi.

Me oleme valinud kitsama tee ning vähesed astuvad sellele. Hoiame siis üksteist sellel teel!

Plakat: Inga Heamägi

Seminar

Arhidiakon Justinus

Suvel seminaris ei õpita, aga rääkima peab seminarist küll ja mõtlema sellele, milline seminar on olnud ja mis meid seoses sellega ees ootab. Suvi on hea aeg sügiseks valmistuda.

Mis on toimunud?

Viis aastat tagasi alustasime esimeste loengutega, mis tänavaks on kasvanud kord kuus toimuvateks kolme päeva pikusteks õppesessioonideks. Arvan, et mõodunud õppeaastast alates on hakanud välja kujunema seminaride arvestatav programm ja ka kuulajaskond. Õppetöödude tagasiside kohaselt ning silmagagi vaadates on näha, et loengute külalistatavus langeb kevadeks märgatavalalt. Loenguid kuulatakse valikuliselt. Üheks veidramaks asjaoluks minu jaoks on vaimulike puudumine liturgika loengutes, otsekui ei ole seda vaja või oleks see aine kõigile õppimatagi selge.

Juuni lõpul toimunud õppetöödude koosolekul tödeti, et läinud aastaga võib üldjoontes siiski rahule jäädva.

Mis tuleb?

Püüame luua Bologna lepingu nõuetele vastavat LMD programmi. Programmi loomiseni on veel pikk tee ning seniks oleme sõlmintud lepingu Tartu Teoloogia Akadeemiaga, et meie seminaristid saaksid soovi korral sedakaudu omandada liitsentsiaadi ja ka magistrikraadi seminaride õigeusu ainetes. Meie esimene probleem on õppetöödude puudus esmajärgjekorras Piibli teoloogia alal. On inimesi, kes on õppinud ja õpivad välisriikides: Soomes, Kreekas, Prantsusmaal, Ameerika Ühendriikides; õige pea on käes aeg, mil nad saavad anda panuse Kiriku haridustöö ülesehitamisel.

Teine probleem on eestikeelse kirjanduse nappus. Ehki tõlgitud ja kirjastatud on palju, on materiale siiani ebapiisavalt, põhjuseks ikka sama inimpotensiaali vähesus, mille paranemist loodame õige pea.

Nõnda siis on jäändud veel kolm kuud, kui Püha Platoni Seminar alustab uuesti oma tööd. Olgu see aeg mõlemiseks seminaristidele, vabakuulajatele, kõigile, kel huvi õppida, kuis edasi ja mida saavutada tahetakse.

„Pühakirja panoraam” Plaani kirikus

MTÜ Plaani Sõbrad

31. mail toimus EAOK Plaani kirikus Pühakirja panoraami väljapaneku avamine. Avamine algas väikese palveteenistusega, seejärel oli aeg kõnedeks ja mõteteks.

Nii nagu kord kutsus Noa talantoniga veeputuse eest laeva varjule oma poegi, nõnda kutsutakse pühakodadesse kõiki inimesi, et leida seal ühendust meie Loojaga. Samas õppida tundma igatsust täiuslikumaks muutumise järel jumalikustumise järel elus, et selle kaudu teostada ennast ja täita meile usaldatud kohustused.

Meie soov on, et „Pühakirja panoraam” oleks nagu talanton, mis mitte ainult ei kutsu vaatama, vaid julgustaks ka astuma Pühakirjas varjul oleva tarkuse allikani, leidmaks mõistmist ja äratundmist meie südame sügavaimas sopis; et jõuda töe tundmiseni ja leida jõudu sellega koos edasi elada, et muuta iseennast ja meid ümbritsevat maailma küpseks viinamarjaaiaks.

Meie suure Jumala ja Päästaja Jeesuse Kristuse armulikku-sest oleme julgenud tegeleda sellega, mis on üle meie jõu. Soovime selle töö kaudu väljendada armastust kõikide inimeste vastu ning loodame alandlikult selles tänapäeva kiirustavas ja nii materiaalses maailmas tuua esile ja rõhutada midagi hoopis olulisemat: sidet aegade ja inimeste vahel, mineviku ja oleviku, oleviku ja tuleviku vahel, aga mis kõige olulisem – ühendust inimese ja Jumala vahel.

Tahaks uskuda ja loota, et meie „Pühakirja panoraam” on väikeseks juhatuseks paljudele inimestele kõige suurema töe tunnetamise teele.

Eesti Apostlik Ōigeusu Kirik meie kõrgestipühitsetud ja väga austatud ning armastatud metropoliit Stefanusega eesotsas ja MTÜ Plaani Sõbrad tänavad kunstnik **Marje Ernitsat**, kes oli nõus meie ettevõtmist teostama.

Samas täname kõiki inimesi ja firmasid, kes väiksemal või

suuremal määral on kas palvetes, materiaalselt või oma kalist aega ja jõudu annetades aidanud kaasa „Pühakirja panoraami” loomisele.

See teos pannakse mõne aja pärast 40 ilmastikukindla töö-

na välja tulevase kloostri dendroparki, et sellele oleks juurdepääs kõikidel külalistel.

Lähemal ajal on ilmumas raamat „Pühakirja panoraami” töödega, ning ettevalmistamisel on ka õppaprogramm DVD-l.

Fotod: Margus Lepvarts

KEK -i liikmed külastasid EAOK kirikukeskust.

EAOK, EKN

8–12 juunini toimus Tallinnas EELK Usuteaduse Insituudis Euroopa kirikute Konverentsi (KEK) komisjoni „Kirikud dialoogis” istung. Osa võtsid ka KEK peasekretär Colin Williams, õppesekretär ülempreester doktor Viorel Ionitsa jt. KEK tegelased. Oikum. Patriarhaati esindas professor Dimitra Koukoura.

8. juuni öhtul kohtuti EKN liikmeskirikute esindajatega, EAOK esindasid üpr. Mattias Palli ja ülemdk. Justinus Kiviloo.

10. juunil külastasid komisjoni liikmed EAOK kirikukeskust. Kohtumine toimus sõbralikus ja sundimatus õhkkonnas.

Välisuudised

Kreeka kirikupea tegi ajaloolise visiidi Kirikute Maailma- nõukogusse.

Preester Sakarias (Jaan) Leppik

Foto: Roland Põllu

ATEENA, 02. juuni, KMN – Kreeka Ōigeusu Kiriku peapiiskop Christodoulos tegi 28. maist–1. juunini visiidi Kirikute Maailmanõukogusse (KMN), kohtudes ÜRO pagulasarjade ülemkomissari, Šveitsi Föderaalnõukogu liimete ning Genfi linnaapeaga.

Oma esimesel visiidil maailma kirikuid ühendavasse oikumeenilisse organisatsiooni pidas peapiiskop Christodoulos vestluse KMN-i peasekretäri Dr. Samuel Kobaga ning võttis osa diskussioonist Kirikute Maailmanõukogu rollist oikumeenilisel maastikul. Samuti kohtus peapiiskop Luterliku Maailmaliidu peasekre-

täri, Dr. Ishmael Noko, Reformeeritud Kirikute Maailmaliidu peasekretäri Dr. Setri Nyomi ja Euroopa Kirikute Konverentsi peasekretäri Colin Williamsiga.

Peapiiskop Christodoulos pidas Genfi Ülikoolis loengu teemal: „Kiriku osast Kreeka ühiskonnaelus: bioetiliste küsimustega näitel.” Bioetika teemal kõneles ka Kreeka Ōigeusu Kiriku bioetika komitee esimees Mesogaia ning Lavreotiki ülipühitsetud metropoliit Nikolaos.

Küprose Ōigeusu Kirik otsustas valida uue peapiiskopi

NIKOSIA, 25. mai, Financial Mirror - Pärast kaks aastat kestnud vaidlusi otsustas Küprose Ōigeusu Kiriku Püha Sinod valida tänavu 24. septembril uue peapiiskopi. Otsusest uue peapiiskopi valimise kohta teatas Pafose piiskop Chrysostomos, kellega sõnul avalikustatakse valimisnimikiri piisavalt enne valimisi, et kuulata ära võimalikke vastuväiteid kandidaatide kohta. Tema hinnangul oli Püha Sinodi otsus lõplik, kuna see võeti vastu ühehäälselt. Enne Küprose Kiriku Püha Sinodi otsus-

tuskoosolekut kohtus sinodi liikmetega Tema Pühadus Oikumeeniline patriarch Bartholomeos II, et teatada Küprose peapiiskopiameti vakantseks kuulutamisest, mis sillutas ka tee Püha Sinodi otsuse vastuvõtmiseks. Senine peapiiskop Chrysostomos ei ole töövõimeline ega ole seetõttu pädev kirikupea ülesandeid täitma.

Analüütikud prognoosivad peapiiskopi valimistel tihedat konkurentsi ning peamisteks kandidaatideks peapiiskopi aujärjele peetakse Pafose metropoliiti Chrysostomost ning Kykkose Kuningliku ja Stavropigiaalse Jumalaema kloostri ülemat piiskop Nikiforost.

Pühitseti Tšehhimaa ja Slovakkia metropoliit Kristofer

PRAHA, 28.mai, OCA News,– 28. mail pühitseti Tšehhi ja Slovakkia Autokefaalse Ōigeusu Kiriku ülemkarjase ametisse metropoliit Kristofer, kes enne eelmise metropoliiti Nikolaj surma teenis Praha ning kogu Tšehhimaa peapiiskopina. Metropoliit Kristofer (kodanikunimega Radim Pulec) sündis Prahas 1953 aastal

ning pühitseti diakoni- ja preestriametisse 1974. aastal. Ta lõpetas õpingud Presovi ōigeusu teoloogia teaduskonnas 1979. aastal ning asus õpingutele Moskva Vaimulikku Akadeemiasse, mille lõpetas 1987. aastal. 1987. aastal lõpetas metropoliit Kristofer lisaõpingud Ateenas Ülikooli teoloogiateaduskonnas.

Aastal 1985 pügati metropoliit Kristofer mungaseisusse Zagorski Sergiev-Posadi kloostris ning ta sai nimeks Kristofer, kaks aastat hiljem andis metropoliit Dorotheous talle arhimandriidi tiitli ja ta teenis Praha Pühade Kürilloose ja Methodiose katedraalis.

Metropoliit Kristofer valiti 1988. aastal Olomouci ja Brno piiskopiks ning pärast metropoliit Dorotheose lahkumist nimitati Kristofer Praha ja kogu Tšehhimaa peapiiskopiks.

Tänava 2. mail valis Tšehhimaa ja Slovakkia Autokefaalse Ōigeusu Kiriku täiskogu peapiiskop Kristoferi ülemkarjaseks 30. jaanuaril lahkinud metropoliit Nikolaj mantlipärijana.

Речь Высокопреосвященного Митрополита Стефана на Соборе ПЦЭ в Таллине 14 июня 2006 года

Foto: Roland Põllu

Возлюбленные братья во Христе, священники и диаконы!

Уважаемые представители приходов!

Я счастлив сегодня приветствовать всех здесь собравшихся. Благодарю за то, что вы откликнулись на приглашение принять участие в очередном Соборе ПЦЭ, на котором мы отмечаем десятилетие восстановления автономии нашей Церкви.

24 февраля 1996 года, в День Независимости Эстонии, Митрополит Халкидонский Иоаким, которого сопровождали Высокопреосвященный архиепископ Финляндии Иоанн, Митрополит Филадельфский Мелитон и Митрополит Тирольский и Серентийский Пантелеимон, зачитал на этом самом месте письмо Патриарха и Синода, которым и было положено основание для возрождения нашей Церкви. Сегодня, десять лет спустя, мы снова собирались на месте погребения нашего заступника и покровителя священномуученика епископа Платона, чтобы констатировать следующее. В течение этих десяти лет мы все старались изо всех сил, чтобы наша Церковь и ее институции сохранились в будущем, чтобы мы с благоговением хранили преемственность с наследием наших отцов, всех тех, кто здесь, в благословенной Эстонии, своей земной жизнью, до последнего вздоха исповедовал православие. Вечная всем им память! Что же касается нас, то дай Бог, чтобы когда-нибудь наступил день, когда мы будем достойны всех тех жертв, которые они понесли за нас и наших детей.

Церковный собор всегда не только крупное событие, но и время подведения итогов. Крупное событие, поскольку собираются вместе члены нашей большой духовной семьи, в которой мы объединены одним призванием и ответственностью. Время подведения итогов, поскольку в определенный момент проявляется картина того, что мы из себя представляем, как в собственных глазах, так и в глазах общества.

Я всегда восхищался способностью нашего народа выживать и сохранять свое национальное самосознание на протяжении всей своей долгой и местами трагической истории. Я убежден, что Эстония, наша маленькая Эстония, способна создать себе твердое и стабильное будущее при условии, что будет беречь основные – духовные и нравственные – ценности. В этом отношении у нашей Церкви особая роль всюду, где ее присутствие необходимо и полезно. Например, в сфере образования, социальной работы и искусства. Но для этого Церковь должна сделать усилие, чтобы исповедовать Христа именно там, куда Бог ее в данный момент определил – в сердце современного общества – и делать это творчески, с настоящим единением со всем эстонским народом в целом, без надменности и эгоцентризма, с единственной целью – совершенно служить Христу и делать это постоянно, бескорыстно и смиренно.

На протяжении своей жизни мы встречаем многих людей, одних лишь на мгновение,

но для жизни и смерти каждого из них эта встреча значима. Прошлое, настоящее и будущее имеют значение. Поэтому всегда следует проявлять нежность и заботу к людям, как бы трудно это не было. К сожалению, мы слишком часто забываем о том, что даже падший человек остается всегда, независимо от своей воли, Божиим чадом, и он безоговорочно заслуживает уважения, особенно в случае, если он не разделяет наших представлений о мире, бытии и времени. Это наша задача – задача Церкви – об этом рассказать.

Но кое-что меня безмерно огорчает: мы не любим Христа настолько, чтобы сделать Его средоточием нашей жизни и нашей Церкви. Наша повседневная жизнь раздроблена, сбивающая, прерывиста. На работе, в семье или в храме мы слишком часто бываем невнимательны, усталы, огорчены, слишком озабочены всевозможными материальными хлопотами, чтобы ценить или по крайней мере соглашаться с тем, что во всем, что жизнь нам преподносит, есть и глубокое духовное измерение. В наших сердцах больше нет тишины, чтобы мы могли слышать голос Божий, его слишком часто заглушает окружающий шум и требования, которыми нас донимают со всех сторон.

Воздадите кесарево кесареви, и Божия Богородица – говорит Христос. Ирония и вызов этого высказывания состоит в том, что все – Божие, все принадлежит Ему. Начиная с человеческой жизни. Все мы, как женщины, так и мужчины, созданы по образу Его. На последнем судном дне Христос не спросит у нас, что мы сделали на работе; Он не осведомится о величине нашей зарплаты или о том, сколько книг мы издали или сколько пар обуви продали. Но Он спросит у нас, что доброго мы сделали или как мы проявили любовь к самым меньшим и самым беззащитным. И прежде всего спросит Христос, какому Богу мы поклонялись: идолу успешности и честолюбия по мерке этого мира или же Богу-Отцу, Богу сочувствия, полного нежности ко всем тем, кто в первую очередь ищет добродетелей, заключенных в заповедях блаженства: милосердия, чистоты сердца и мира?» (См.: Jean Breck «Interioriser l'Ecriture Sainte», SOP № 225, février 1998.)

Думаю, что сейчас, когда мы закончились одно десятилетие и начинается новое, настало время обратиться к вам и сказать: возлюбленные братья и сестры, что мы сделали за это время с Христовой Церковью и что мы сделаем еще с Ней в дальнейшем?

Пусть каждый ответит на вопрос: «Что мы сделали с Церковью и что мы сделали для Церкви?». Пусть каждый обратится с этим вопросом для начала к себе.

На вопрос «Что мы будем делать, начиная с сегодняшнего дня?» хочу ответить, возможно, немного резко: если все то, что вне Бога, который должен быть наиболее важным для нас, будет иметь силу над нами, то мы предали свое главное призвание – возвещать благую весть о воскресшем Господе. Да не придет ни-

когда наша Церковь в такой упадок!

На это десятилетие приходится много величественных моментов и прекрасных достижений. Но и множество неиспользованных возможностей.

Сначала о плохом. Наш самый большой недостаток – отсутствие требовательности, халатность. Мы сетуем и вздыхаем, в то время как Господь мучается ради нашего спасения. Друзья мои, дорогие мои друзья, время оккупации Эстонии закончилось. Это уже в прошлом. Больше нельзя использовать это в качестве оправдания или отговорки для того, чтобы скрывать собственное ренегатство, вольное или невольное, в ведении или в неведении... Мы не можем бесконечно жить рефлексами и комплексами прошлого. Мы должны постараться быть выше этого недостатка, который преследует нас, как тень, потому что то, что ждет нас впереди, требует огромной работы и преодоления множества трудностей.

Замечательный устав нашей Церкви и весомый финансовый отчет – только средства для того, чтобы двигаться вперед. Но не это самое главное. Невозможно более идти на уступки: мы или православные христиане, полностью предавшиеся своей миссии и могущие все, или же мы отаем ничтожную часть себя, делаем для оправдания своего существования необходимый минимум. Ведь придет день, в который мы не успеем об этом пожалеть, потому что сюрприз, который нас ждет, очень неприятен. Более, чем правда, что человек нуждается совсем в другом: нуждается не только в материальной, но прежде всего в духовной пище. Если мы действительно желаем процветания нашей Церкви, мы не можем продолжать уделять ей малые крохи лишь на том основании, что в своей посредственности не смогли предложить ей большего. Настал момент отдаваться своей миссии со всей ответственностью. И мое сообщение предельно ясно: отныне я собираюсь использовать всю силу, чтобы добиться этого от вас.

Итак, хочу остановиться подробнее на следующих пунктах:

Прежде всего хочу сказать вам, братья священники и диаконы: духовное звание – слишком тяжкое бремя, чтобы нести его в одиночку. Мы не можем знать все обо всем и навязывать свой авторитет в тех областях, в которых мы не компетентны. Мы не должны приходить в восторг от успехов, ибо в противном случае мы не сможем реально оценивать предстоящие трудности. Мы не должны чувствовать себя виноватыми, если мы не можем все контролировать, и не должны выказывать неприязнь, когда вынуждены обращаться к более способным людям. И если в наших приходах не найдется более никого, кому можно было бы поручить церковную работу, то мы первыми должны изменить принципы своей деятельности. Так что будем беречь здоровье и целостность своего тела и души, чтобы быть физически и духовно способными к лучшей реализации своих возможностей и выполнению задачи, доверенной

нам Святым Духом;

затем обращаюсь к вам, мои дорогие представители приходов: будьте готовы помогать своим пастырям, чтобы вы стали настоящей командой, которая движется с ним в одном направлении, к одной цели, потому что только так вы сможете привнести в работу для Бога силу и мощь. Работайте дружно и миритесь с особенностями друг друга, чтобы ваш совместный труд стал стойким стремлением к совершенству, благоустройству, любви и незыблемости. В этом и только в этом случае Бог благословит ваш труд;

и, наконец, призываю всех – как духовенство, так и мирян – оставить ропот и сетование и принять твердое решение стать настоящими творцами в заповеданном Св. Евангелием служении Христу. Тогда все станет возможно!

А теперь о хорошем. Наибольшая добродетель – ваша непоколебимая преданность. Именно это помогло нам устоять. Именно это поддерживало нашу надежду. Благодаря этому мы смогли модернизировать наш устав и укрепить материальное положение нашей Церкви. Поздравляю всех вас по этому поводу и горжусь вами. Я хотел бы поделиться с вами признанием, которое сделали нашей Церкви, потому что только благодаря вам это стало возможным. Во время официальной зарубежной поездки в Мексику и Панаму, состоявшейся в феврале этого года, когда я имел честь принадлежать к свите Его Святейшества Вселенского Патриарха Варфоломея, мы провели одну ночь в Нью-Йорке. Высокопреосвященный Димитрий, архиепископ Американский, проявил большой интерес к нашему церковному укладу и к тому, как мы пытались решить материальные проблемы. Выслушав мои разъяснения, он

обратился ко всем присутствовавшим со следующими словами: «То, что происходит в ПЦЭ – это пример для всего православного мира. Все должны это выслушать!» Эта честь принадлежит по праву всем вам, без исключения, и позвольте добавить, что особенно принадлежит она нашему нынешнему Церковному правлению, которое я хотел бы сейчас от всего сердца поблагодарить.

Я не стану более продолжать эту тему, с отчетом о нашей деятельности вас познакомят мои сотрудники. И мои слова на соборе 2005 года остаются по-прежнему в силе. Перечтите их, внимательно, на свежую голову. Уверен, что это принесет вам большую пользу.

Я хотел бы закончить свою сегодняшнюю речь строками, которые принадлежат перу моего предшественника митрополита Александра и записаны 23 сентября 1923 года. Они актуальны и удивительным образом суммируют мои собственные сегодняшние мысли.

Он говорит так: «Если вспомнить все эти трудности, ведомые и неведомые препятствия, которые стояли перед Вселенским Патриархатом перед принятием этого последнего решения, то следует признать: это был поистине перст Божий. Слава Богу, помогавшему нам доныне, что мы можем теперь, в соответствии с укладом и учением Православной церкви, так устраивать и проводить свою жизнь, чтобы это наилучшим образом отвечало душе нашего народа. У здания нашей Церкви теперь есть крыша Божией любви, которая защищает нас от внешних ветров и бурь.

Но, возлюбленные чада и дорогие братья: в внутренней работы еще очень много, и она не закончится на протяжении всей вашей жизни. <...> В наши руки доверен – и теперь

полностью – виноградник Господа. Постараемся же теперь его обрабатывать и принести его плоды Небесному Господину, когда Он в свой час того потребует. В залог Господь дал нам свое Тело, Он уготовал нам этот труд созидания, и эта работа не терпит отлагательств.

Дорогие друзья! С сердечной любовью я призываю всех вас к безустанному труду во славу Божию, каждого в своем приходе, должности и жизни. Не изнуряйте нас, противные течения, не устрашайте нас, бушующие волны житейского моря: все это создает нам трудности и служит нам испытанием, но никогда не отчайвайтесь. Господь, наш Кормчий, наготове! Любящим взглядом смотрит Он на воинов, удерживающих то, что имеют, с любовью поддерживает Он дрожащие руки и укрепляет оступающиеся ноги. Он не погасит пламенный фитиль и не сломает прогибающийся тростник.

Да объединит сегодня Божия любовь всех чад эстонских православных приходов в общей молитве Спасителю, и да подаст Дух Святой в этой единой молитве нам новую силу и мужество совершенствоваться и возрастать в меру полного возраста Христа.

Призри с небесе, Боже, и виждь, и посети виноград сей, и утверди и, егоже насади десница Твоя. Аминь.

Да будет это воистину на благо нам и нашей Церкви! Благодарю вас за внимание и благословляю всех вас с отеческой любовью.

Собор ПЦЭ,
Таллин, 14 июня 2006

+ Стефан,
Митрополит Таллинский и всея Эстонии

СОБОР ПЦЭ

14 июня 2006 года состоялся очередной Собор Православной Церкви Эстонии, на котором основными темами были вопрос об основании нового прихода ПЦЭ, утверждение прошлогоднего финансового отчета и рассмотрение бюджета на следующий год. Предлагаем вниманию читателей отчет **о. Захария Леппика** о работе Собора.

Заседанию Собора, проходившего в Таллинской Преображенской церкви, предшествовала Божественная литургия, которую совершил Высокопреосвященный Стефан, Митрополит Таллинский и всея Эстонии в сослужении духовенства ПЦЭ. В богослужении принимал участие также бывший местоблюститель (*locus tenens*) нашей Церкви – Высокопреосвященный Иоанн, митрополит Никейский.

В начале открытого Митрополитом Стефаном заседания с приветственным словом от Правительства ЭР и министра по делам регионов Яна Йунапуу выступил эксперт отдела по делам религий МВД г-н Ринго Рингвее.

Затем слово было предоставлено митрополиту Иоанну. Вспоминая время своего местоблюстительства в Эстонии, он сказал: «В нашей Церкви господствовал дух коллегиальности. В первые годы многое произошло: вы смогли снискать знаки Божией любви и приобрести

то, что можно считать чудом в большей или меньшей степени. Многое уже сделано, но многое еще предстоит сделать. Следует и далее сохранять верность апостольскому наследию, единство под руководством своего духовного пастыря и омофором Вселенского Патриархата». Митрополит Иоанн передал также приветствие архиепископа Православной Церкви Финляндии Льва и других епископов.

Митрополит Стефан в своей вступительной речи затронул как положительные, так и негативные моменты в жизни нашей Церкви. Проявляющий в этом году Собор отмечал десятилетие восстановления автономии ПЦЭ, утвержденной Томосом Святейшего Апостольского и Патриаршего Престола в Константинополе. Архиепископ признался, что он всегда восхищался способностью нашего народа выживать и сохранять свое национальное самосознание на протяжении всей своей долгой и местами трагической истории. А также высказал убеждение, что маленькая Эстония способна создать себе твердое и стабильное будущее при условии, что будет беречь основные – духовные и нравственные – ценности.

Обратившись к участникам Собора с рядом принципиальных вопросов, владыка подверг критике неспособность представителей пастыри избавиться от менталитета прошлого, освобо-

диться от рефлексов и комплексов, для того, чтобы стать по-настоящему свободными. По мнению владыки, над этим следует еще много и усиленно работать.

«Наш самый большой недостаток – отсутствие требовательности, халатность. Мы сетуем и вздыхаем, в то время как Господь мучается ради нашего спасения. Друзья мои, дорогие мои друзья, время оккупации Эстонии закончилось. Это уже в прошлом. Больше нельзя использовать это в качестве оправдания или отговорки для того, чтобы скрывать собственное ренегатство, вольное или невольное, в ведении или в неведении... Невозможно более идти на уступки: мы – или православные христиане, полностью предавшиеся своей миссии и могущие все, или же мы отдаляем лишь ничтожную часть себя, делаем для оправдания своего существования необходимый минимум. Ведь придет день, в который мы не успеем об этом пожалеть, потому что сюрприз, который нас ждет, очень неприятен», – отметил владыка.

Митрополит Стефан также с благодарностью упомянул о возможности сопровождать Вселенского Патриарха Варфоломея в ходе недавнего официального визита последнего в Мексику и Панаму. Во время этого визита владыка испытал чувство гордости за нашу Церковь, процесс восстановления которой американ-

кий архиепископ Димитрий поставил в пример всему православному миру.

Митрополит Стефан сказал: «У нашей Церкви особая роль всюду, где ее присутствие необходимо и полезно. Например, в сфере образования, социальной работы и искусства. Но для этого Церковь должна сделать усилие, чтобы исповедовать Христа именно там, куда Бог ее в данный момент определил – в сердце современного общества – и делать это творчески, с настоящим единением со всем эстонским народом в целом, без надменности и эгоцентризма, с единственной целью – совершенно служить Христу и делать это постоянно, бескорыстно и смиленно».

В завершение своего выступления владыка процитировал слова митрополита Александра, записанные в 1923 г. Тогдашний предстоятель нашей Церкви сказал: «Дорогие друзья! С сердечной любовью я призываю всех вас к безустанному труду во славу Божию, каждого в своем приходе, должности и жизни. Не изнуряйте нас, противные течения, не устрашайте нас, бушующие волны житейского моря: все это создает нам трудности и служит нам испытанием, но никогда не отчаивайтесь. Господь, наш Кормчий, наготове!»

После завершению речи митрополита Собор приступил к процедуре голосования. В первую очередь Собору нужно было принять решение об основания Каруласского прихода в честь Покрова Пресвятой Богородицы. По словам представителя потенциального прихода, в Карула паству составляет 14 человек. И с Богом помощью число прихожан растет. Этому в большой степени способствует деятельность Союза молодежи ПЦЭ, который регулярно проводит в Карула семейные лагеря. Участники Собора с удовольствием выслушали сообщение и проголосовали за утверждение нового прихода ПЦЭ.

Моши эстонских священномучеников вновь покоятся в Успенском соборе

31 мая 2006 года состоялось перенесение мощей священномучеников Михаила Блейве (1873–†1919) и Николая Бежаницкого (1859–†1919) из церковного дома Тартуского Успенского собора в храм на место их прежнего погребения.

В тот же день у мощей святых была отслужена Божественная литургия. По благословению Высокопреосвященного Стефана, Митрополита Таллинского и всея Эстонии, богослужение совершил настоятель Ново-Валаамского монастыря архимандрит Сергий в сослужении духовенства Эстонской Церкви.

Моши святых, канонизированных шесть лет назад, в прошлом году были открыты Предстоятелем Эстонской Церкви владыкой Стефаном при участии игумена Сергия и эстонского духовенства.

Святые мученики, убиенные в смутное время жестоких гонений на Церковь, доконца исполнив свой паstryрский долг, не оставляют нас и доныне и, пребывая с нами телесно, в молитвах

Протоиерей Ардалион Кескюла представил отчет Правления ПЦЭ о прошлогодней деятельности Церкви. 22 пункт отчета затрагивал вопрос о необходимости унификации липтургического календаря ПЦЭ для того, чтобы мы могли праздновать Пасху вместе с остальным православным миром. Митрополит Стефан в комментариях к докладу отметил проблему в понимании календарной системы Церкви, а также некоторую однобокость ее интерпретации, особенно в лице ряда священников, для которых календарный вопрос является неподвижной идеей. К ним владыка обратился с вопросом, живые ли они христиане или фольклористы.

Затем участники Собора утвердили финансовый отчет за прошлый год и бюджет на следующий год, которые представили финансовый директор Правления ПЦЭ Юта Кескюла и член Правления Аво Тельпигт.

О. Григорий Папатомас познакомил аудиторию с судоустройством Церкви. «Церковь не признает понятия "частная жизнь священника". Жизнь священника всегда публична. Церковный суд рассматривает все, что совершает священник, с церковной точки зрения. Если общество определяет свое отношение к этическими вопросам в соответствии с общепринятыми нормами нравственности и морали, то позиция Церкви основана на богословии», – сказал о. Григорий.

С обзором связей с общественностью выступила Кадри Яатма, отчеты о деятельности Союза молодежи представили иерей Юрий Ильвес, о капелланской деятельности – диакон Андрей Сычев, об издательской деятельности – протоиерей Матфий Палли, об интернет-деятельности – иподиакон Тойво Трейма, о попечительской деятельности ПЦЭ – член прихода во имя св. равноап. Марии Магдалины Леэна

Тельпигт, о функционировании Свято-Платоновской семинарии – о. Григорий Папатомас.

Собору также был представлен отчет исполнительного директора управления по имуществу ПЦЭ Маркуса Лепвалтса, который подчеркнул необходимость общаться непосредственно с приходами, а также призвал приходы ПЦЭ быть более активными в рассмотрение вопросов недвижимости и решения их при помощи специально созданной для этого коммерческой структуры.

С приветствием от Эстонского Совета Церквей и докладом о межцерковных отношениях в Эстонии выступил президент Эстонского Совета Церквей, епископ ЭЛЦ Эйнар Сооне. Он отметил среди прочего, что ПЦЭ привнесла и продолжает вносить в семью Эстонских Церквей измерение христианской традиции.

О. Андрей Пыльд познакомил членов Правления ПЦЭ с концепцией преподавания религиоведения г-жи Пилле Валгу (автор концепции, к сожалению, не смог присутствовать на Соборе). Митрополит Стефан объявил об окончании Собора, который завершился традиционным групповым снимком во Дворе Преображенской Церкви на фоне памятника епископу Платону.

предстоит перед Престолом Вседержителя Бога, обильно изливающего благодать на народ свой через телеса святых.

Диакон Арсений Барков

Протоиерей Михаил Иванович Блейве родился 29 октября 1873 г. в Оллустфере (Оллуствере), Феллинского (Вильяндиского) уезда Лифляндской губернии. В 1894 г. окончил Рижскую духовную семинарию. 1 января 1900 г. был рукоположен во священный сан. О. Михаил служил сперва в Гаръельском (Лаанеметсаском) приходе Веррского (Выруского) благочиния, затем в Ниггенской церкви (в Нью) и Рингенской церкви (Рынгу). В 1916 г. был назначен третьим священником в Успенский собор города Юрьева (Тарту), а в 1918 г. утвержден в должности настоятеля. 5 января 1919 г. был арестован большевиками в алтаре Успенского собора. 14 января 1919 г., в день памяти свт. Василия Великого и праздника Обрезания Господня, о. Михаил Блейве был расстрелян вместе с епископом Платоном и настоятелем Георгиевской церкви протоиереем Николаем Бежаницким.

Протоиерей Николай Стефанович Бежаницкий

родился 14 декабря 1859 г. в Соонтагской волости Лифляндской губернии в потомственной священнической семье. Окончил Рижскую духовную семинарию в 1883 г., был рукоположен во иеряя и назначен в Воронейский приход (Варнья). Через два года о. Николай был переведен в Керку (Кергу) Перновского (Пярнуского) уезда, в 1891–1904 гг. служил в Екатерининской церкви в Верро (Выру), в 1904–1908 гг. – в Феллине (Вильянди), с 1908 г. до своей мученической кончины 14 января 1919 г. был настоятелем эстонского православного прихода Св. Георгия в Юрьеве (Тарту).

ЭСХАТОЛОГИЧЕСКАЯ НОСТАЛЬГИЯ*

Архимандрит Григорий Д. Папатомас,
декан Свято-Платоновского семинара ПЦЭ

«...Эта ностальгия по Свету говорит мне, что я прав. Она говорит мне об ином мире, моем истинном Отечестве. Имеет ли она еще какое-то значение для современных людей?»

(Альберт Камю, «Лето»)

«Итак выйдем к Нему за стан, нося Его поругание; ибо не имеем здесь постоянного града, но ищем будущего».

(Евр. 13, 13–14.)

«Наше же жительство – на небесах, откуда мы ожидаем и Спасителя, Господа нашего Иисуса Христа».

(Флп. 3, 20.)

Как говорил один античный философ: «Ностальгия дарит человеку желанный опыт и приятные воспоминания, которые приходят из прошлого и которые действительность и настоящее не могут ему предложить». Итак, уже в античности установилось значение и объем понятия «ностальгия». Проследим, как оно изменялось со временем.

Понятие «ностальгия»

Как известно, понятие «ностальгия» (νοσταλγία) древнегреческого происхождения. Впервые оно встречается в «Одиссее» Гомера (*nostímon émag – νοστίμον ἐμάγ* – день возвращения), также – в лирике Сапфо. Это слово мы находим и в лирике других поэтов, в античной драматургии (Эсхил, Еврипид, Софокл, Каллимах и др.), в трудах античных философов и историков (Платон, Плутарх, Афеней и др.).

Значение слова «ностальгия» эволюционировало как в художественной литературе, так и в философии: если сперва оно означало болезненную тоску по родине или месту, где много прожито, тягостное сожаление, вызванное удаленностью из этих мест; затем расширилось до меланхолической тоски по какой-либо желаемой вещи или по чему-либо, что еще не отведано; наконец, стало ассоциироваться с неудовлетворенным желанием.

Кроме того, ностальгия означает также чувство тоски по кому-либо или чему-либо. Именно в этом значении мы (в большой степени под влиянием романтизма) и используем это слово – в том же значение, которое ему присвоили в античности. «Ностальгия обусловлена утратой привычного», – говорил Бальзак.

Ностальгия – это чувство, происходящее скорее из грусти и привязанности, которые связаны с прошлым. Особенно с каким-нибудь отдельным моментом, который мы пережили вместе с определенным человеком или людьми. Например, мы скучаем по «старым добрым временам»; многие люди «оглядываются назад», испытывая тоску по прошедшим лучшим годам; некоторые люди вызывают в нас ностальгические чувства и т.п.

Современный русский язык по примеру многих европейских языков использует прилагательное «ностальгический» в значении «вызывающий в памяти прошлое»: ностальгические мысли или ностальгическая тоска по произошедшему в прошлом, а также для описания чувств: некто, пребывая в ностальгическом настроении, эмоционально вспоминает прошедшие счастливые времена. Иными словами, ностальгия переносит мысли в «прошлое», заставляет нас «оглядываться назад»; то же самое значение присутствует в глаголе *nosteō* (νοστέω) – «возвращаться» (см. «Одиссею») – по сути формируя и влияя на наше отношение к жизни в целом. Следовательно, в современном понимании и образе мышления преобладает именно первичный (первоначальный), элементарный филологический и философский смысл понятия «ностальгия».

Понятия «ностальгия» в богословское значение

Обращаясь к этимологии слова «ностальгия» для того, чтобы выяснить его более точное значение, мы обнаруживаем, что оно несколько отличается от предложенного философами. Слово происходит от древнегреческого глагола *nostēō* (νοστέω), который состоит из слов *nostos* (νοστός) и *algos* (ἀλγός). Как глагол, так и существительное *nosto-s* означают «возвращаться» и, соответственно, «возвращение», «возврат», но также и «желание», «жажды», «скорбь», «горе». (Ср. «Возвращения» – заглавие эпического стихотворного

сборника, в котором повествуется о возвращении домой греческих героев после покорения Трои). *Algō-s*, также глагол и существительное, означает «страдать, испытывать неудобства, боль, муку и терзания». Глагол *Nost-algō* значит «желать кого-либо или что-либо, испытывая душевные муки».

Языки, заимствовавшие это понятие из древнегреческого языка, взяли только существительное и прилагательное, отбросив глагол *nost-algō*, в котором заключается первоначальное и истинное значение слова. Например: *nost-algō* – возвратиться однажды на родину или домой – действие, которое состоится в будущем, но обусловленное прошлым, предполагающее прежнее знание и опыт.

Итак, учитывая вышеизложенное, мы видим, что ностальгия может в некоторых случаях быть связана с тем, что произойдет в будущем. Или, по меньшей мере, она может быть обращена как в прошлое, так и в будущее. При этом в античной философии акцентировался именно компонент «прошлого», и такой подход доминирует в современной философии, не только в Европе, но и во всем остальном мире. В том же направлении устремились современная история и романтизм. Так и происходит, что, испытывая ностальгию, наши мысли устремлены в «прошлое» или «назад», тогда как наш жизненный путь направлен в сторону будущего, вперед...

История зачастую способствует возникновению ностальгического чувства, вызывая «историческую ностальгию», но «реки не обращаются вспять» (как гласит древнегреческая пословица): это эоническая ностальгия (светская), основной компонент эонизма**. (Достаточно посмотреть на образ мышления, господствующий в православных этнических диаспорах в западном мире, чтобы увидеть, в какой степени этот «эонический *nostíton émag*» формирует церковную жизнь православных христиан во всем мире, особенно общение православных между собой и их отношения с другими христианами). Как же это случилось?

Правда, подобная философская концепция в онтологическом смысле очень проблематична, поскольку она связана с понятием времени. В основе античной философии лежит представление о цикличности времени. По этой причине философы привнесли элемент цикличности в понятие «ностальгии». И придали ему с позиции жизни фактически негативное содержание.

Святые отцы трансформируют эоническое значение ностальгии

В IV и V веках, в эпоху богословия святых отцов церкви, в понимание времени были привнесены значительные изменения, особенно благодаря кappадокийским святым отцам и позже – Максиму Исповеднику. Святые отцы перевернули временную перспективу так сказать с головы на ноги, внеся в нее новый элемент: ожидание, которое с того момента было направлено в будущее. На протяжении веков и до сегодняшнего дня ностальгия святых отцов связана только с будущим, возрастая с каждым днем, с каждым веком, с каждым тысячелетием. Исходя из этой новой перспективы, ностальгия направлена в будущее и связана с чем-то, приходящим из будущего. Или иными словами, ностальгия имеет в виду реальность будущего, которая «уже видима», но «еще не свершилась», и которая в действительности связана с Кем-то, кто придет из будущего. Следовательно, *nost-algō*, по святым отцам, значит «томительно [algos] желать [nostos] видеть/встретить кого-то», кто придет – кто уже идет – ко мне/к нам. (На самом деле, и мы идем и Он идет). Как видно, ностальгия святых отцов не подобна и не отлична, она просто направлена в противоположную сторону, ибо она эсхатологична, она вмещает в себя отблеск последних времен. Поэтому ностальгия отныне не обращение назад. Исходя из этого, эсхатологическая ностальгия имеет с точки зрения жизни важное значение и динамическое содержание. Странно, что современные философы не смогли различить или прямо отменить древнее содержание ностальгии – и *modus vivendi* – и предвидеть изменение этого понятия во времени.

Итак, мы имеем две «ностальгии». Одну характеризует бегство от настоящего, другую – настоящее, полное силы и движения в сторону будущего с целью действовать, решать и ждать-либо-либо. Первоиздано с обращением к воспоминаниям, с желанием чего-то несуществующего, с грустью, идеализированием. Новая ностальгия, с онтологическим содержанием, не любит обращаться к «прошлому» и не терпит воспоминаний (выражаясь поэтически, «любовь не нуждается в воспоминаниях», чтобы «вернуться»). Каждой Божественной литургии

свойственна ностальгия, тоска не по прошлому, но по Тому, кто придет из будущего. Итак, ностальгия напряженно вглядывается в жизнь и имеет эсхатологическое содержание и перспективу. И наконец, наша вторая ностальгия имеет то же самое позитивное содержание, которое вскрывает этимологию слова: слово «ностальгия» прямо связано со словами «надежда» и «ожидание», будучи их синонимом. Эта ностальгия – для всех людей и для всех народов, особенно же для молодежи...

Эсхатологическая встреча

В заключение хочется привести одну короткую историю из сборника «Геронтикон», которая наглядно иллюстрирует то, о чем говорит и авва Досифей в своих «Аскетических писаниях»: настоящие человеческие отношения устанавливаются не напрямую, а через Бога. Другими словами, любовь к другому человеку приходит от Любви, которая и есть жизнь будущего века... «Геронтикон» рассказывает историю о матери некоего монаха. Почувствовав приближение конца своей земной жизни и «ностальгию» по сыну, которого она давно не видела, она отправилась в Египетские Фивы, чтобы увидеть его в последний раз. С большими трудностями шла она к сыну через пустыню. По прошествии некоторого времени монаху сказали, что мать ищет его. Сначала он отказался от встречи с матерью, но поскольку она настаивала, монах сам вышел ей навстречу, остановился вдали и прокричал: «Мама, прошу тебя, уходи!» «Нет, – ответила мать, – Я пришла издалека, чтобы видеть тебя». «Нет, мама, – настаивал на своем монах, – Прошу тебя, уходи». И добавил: «Встретимся в Царстве Небесном...» И мать возвратилась назад в пустыню.

Этот случай, произошедший из эсхатологического образа мышления и *modus vivendi*, напоминает другое событие – мучения и смерть сорока мучеников (день их памяти мы отмечаем 9 марта) – когда мать сорокового мученика утверждала его не из желания «сберечь его у себя» – что свойственно естественному измерению и присуще женщинам по природе – но из сверхъестественного желания видеть сына вместе с тридцатью девятью мучениками «у Бога». И в Царствии Божием... Эти два события отражают ту эсхатологическую ностальгию, которая в «ностальгическом смысле» всегда обращена к другим людям и предлагает им «эсхатологическую встречу» в царствии Божием. Именно царство Божие воссоздает человеческие отношения на новый лад, отношения, которые определяют теперь не эонические параметры, а излюбленное святыми отцами ностальгическое ожидание, которое дорого каждому, кто влюблен в царство Любви.

Ностальгическая «новая тварь»

Сент-Экзюпери сказал о ностальгии: «Тоска – это когда жаждешь чего-то, сам не знаешь чего...» Мы же знаем точно, чего жаждем, и тоска наша очень ясно определена. Мы видим, что ностальгия сочетается с самой жизнью, с видами на будущее человека, особенно молодого человека, потому что дает ему устремление и направление – но не приказание и не распоряжение – во времени и пространстве, некоторые цели и способы действия, ожидание будущего... И в итоге эта ностальгия может вернуть человеку жизнь и дать новое дыхание безжизненным и архетипическим понятиям о человеке и о человечестве. В этом случае это не «ностальгический взгляд», «эсхатологический », ясно выражавший «тоску по Царству Божием», тон ее вообще более не грустный, просто эсхатологический...

Таким образом, эсхатологическая ностальгия свойственна «экзистенциальному» (онтологической) перспективе... «Итак, кто во Христе, тот новая тварь; древнее прошлое, теперь все новое» (2 Кор. 5, 17). Именно эта «новая тварь» делает из нас настоящих влюбленных, делает нас принимающими свет, излучающими свет и ностальгическими.

* Тоска по последним временам, по Царству Божием.
Le Messager Orthodoxe, nr. 139 (II/2003)

** От слова *soon* (αὐτὸν) – век, столетие, эпоха. Понятие «эонизм» обозначает образ мышления таких людей, которые хотя и верят в Бога, но не могут (Еф. 2, 2) поставить этого Бога [Вседержителя (Ср. Символ веры)] в центр своей жизни. Факт (Мф. 13, 22; Мк 4, 19), реальным результатом которого является «гетероцентрическая перспектива», которая уводит от Бога (2 Кор. 4, 4), потому что «любят нынешний век» (2 Тим. 4, 10), и которая помешает человека в измерение «сего мира» (Ин. 18, 36-37). Здесь мы имеем дело с внутритварной категорией, все понимается с позиции природы, по модели «сего мира» (Рим. 12, 2) – эсхатологическая перспектива совсем отбрасывается (Еф. 1, 21; Евр. 6, 5; Тит. 2, 12) – текущий век предпочитается будущему веку. Эонизм – это втискивание человека в рамки мира, истории и природы. Церковный эонизм не оставляет места эсхатологии, ища себе оправдания в нынешнем веке и мире.

Eshatoloogiline nostalgia*

Arhimandriit Grigorios D. Papathomas
EAOK Püha Platoni seminaride dekaan

„... See Valguse-igatsus nätab, et mul on õigus. See räägib mulle ühest teisest maailmast, mu töölisest Kodumaast.

Kas on sel tänapäeval inimeste jaoks veel mingit tähendust?“ (Albert Camus, „Suvi“)

„Mingem siis tema juurde väljapoole leeri, kandes tema teotust. Sest meil pole siin jäädavat linna, vaid me taotleme tulevast.“ (Hb 13, 13-14)

„Aga meie kodupaik asub taevas, kust me ka ootame Päästjat – Issandat Jeesust Kristust.“ (Fi 3,20)

„Nostalgia,” ütleb üks antiikaja filosoof, „kingib inimesele meeldivaid hetki, ihaldatud kogemusi ja häid mälestusi, mis tule(ne)vad minevikust ning mida tegelikkus ja olevik talle pakkuda ei saa.“ Seega näatab just antiikaeg meile, milles seisneb mõiste „nostalgia” sisu ja tähendus. Aga kuidas see sõna meieni on jõudnud?

„Nostalgia” mõiste

Nagu teada, on termin „nostalgia” (νοσταλγία) vana-kreeka sõna; esimest korda kohtame seda Homerose teostes („Odüsssea” nostimon émar (νοστιμόν ἡμαρ – tagasisaabumise päev)), seejärel luuletajanna Sappho lüürilistes luuletustes. Aga sama sõna on kasutusel ka teiste luuletajate loomingu ja antiikteatris (Aischylos, Euripides, Sophokles, Kallimachos jne.), draamatekstides ning muidugi antiikaja filosoofide kirjutistes (Platon, Plutarchos, Athenaios jne.)

Sarnaselt keeleteadusega arendab ka filosoofia sõna „nostalgia” täpselt tähendust: algsest on tegemist „hääbumise ja igatsuse se sundiga, mille on põhjustanud sünnimaa vör paigast, kus kaua aega on elatud, eemalolekust tingitud painav kahjutunne: kodusgatus; [seejärel] melanholne igatsus mõne ihaldatud asja järele vör millegi järele, mida pole kogetud; [lõpuks] rahuldama ja jäänenud ihalus”.

Lisaks sellele tähendab „nostalgia” igatsustunnet kellegi vör millegi järele. Just sellel põhjusel kasutame meiegi seda sõna, suuresti romantiismiastu mõjul, samas tähenduses, mis talle antiikajal omistati. „Harjumuspärase kaotusest tingitud nostalgia,” ütleb Balzac. Niisiis on nostalgia pigem kurbusest ja kiindumusest kantud tunne, mis seondub „minevikuga”, eriti mõne erilise hetkega, mida oleme läbi elanud koos ühe vör mitme inimesega. Näiteks igatseme taga „vanu häid aegu”; paljud inimesed „vaatavad tagasi”, tundes igatsust möödaniku paremate aegade järele; mõni inimene muudab meid nostalgiseks jne.

Tänapäeva eesti keel kasutab paljude euroopa keelte eeskujul omadussõna „nostalgiline” **minevikku esilekutsuvas tähenduses**: nostalgised mõtted vör nostalgiline igatsus möödanikus toimunu suhtes, ning samas ka **tunnete kirjeldamiseks**: keegi, kes on nostalgises meeles, mõtleb tundmuslikult mineviku õnnelikele aegadele. Teiste sõnadega, nostalgia viib mõtted „minevikule”, paneb meid „tagasi vaatama”; just sama mõte sisaldub tegusõnas *nosteó* (νοστέω) – „tagasi pöörduma vör tagasi tulema” (vt „Odüsssea” nostimon émar) – mõjutades ja kujundades tegelikult kogu arusaamist elust üldiselt. Seega on tänapäeva arusaamades ja mõttviisis valdav just mõiste „nostalgia” alg(eli)ne filoloogiline ja filosoofiline sisu.

Mõiste „nostalgia” teoloogiline tähendus

Uurides samas mõiste „nostalgia” etümolooliat, mis annab meile selle mõiste täpsese sisu, näeme, et see on pisut erinev filosoofide pakutud tähendusest. Sõna tuleneb vana-kreeka tegusõnast *nost-algo* (νοστ-αλγό), mis koosneb sõnadest *nostos* (νοστος) ja *algo* (αλγός). *Nostos* nii tegu- kui nimisõnana tähendab „tagasi tulema, tagasi pöörduma ning vastavalt tagasipöördumist, naasmist, enda uesti sisseseadmist jne, aga ka ihaldust, muret, soovi.” (Vt OI Noostoi – „Tagasipöördumised” on cepilise

luulekogu pealkiri, mis räägib kreeka kangelaste kojupöördumisest pärast Trooja vallutamist). „Alge-s”, samuti nii tegu- kui nimisõnana, tähendab „kannatama; ebamugavust, kannatusi, valu ja piina tundma”. *Nost-algo* liittegusõnana tähendab „hingepiina kannatades kedagi vör midagi ihaldama”.

Keeded, mis selle mõiste vana-kreeka keelest laenased, võtsid üle ainult nimi- ja omadussõna, jättes kõrvale tegusõna *nost-algo*, milles väljendub sõna esmane ja töcline tähendus. Näiteks: *nost-algo* tulla ühel päeva tagasi sünnikuju vör kodumaale – **tegevus, mis leibas ette tulevikus – olles tingitud minevikust s.t eeldades varasemat teadmist ja kogemust**.

Eelpoolöeldut aluseks võttess näeme, et nostalgia vör mõnel puul olla seotud millegagi, mis toimub tulevikus. Vör vähemalt, et tegemist on märksa neutraalsema terminiga, mis vör puudutada nii tulevikku kui minevikku. Kuid tegelikkuses pandi antiikfilosoofias rõhk elu „minevikule” ning sama lähenemine on jääenud määrvavaks ka tänapäeva filosoofias nii Euroopas kui ka mujal maailmas. Samas suunas on liikunud ka kaasaja ajalugu ja romantism. Nii juhtubki, et nostalgia tundes on meie mõtted suunatud „minevikku” vör „tahapoolle”, samas kui meie elutee suundub tulevikku, vaadates ettepoole...

Ka ajalugu aitab mõnikord kaasa nostalgia-tunde tekitamisele, põhjustades „ajaloolist nostalgiat”, aga „jöed ei voola tagurpidi” (nagu ütleb kreeka vanasõna): see nostalgia on cooniline (sekuulaarne), olles eonismi** põhiosis. (Piisab, kui vaatame, milline mõttviis valitseb õigeusu etnilistes diasporaades läänemaailmas, et näha, millisel määral see „cooniline nostimon émar” kujundab õigeusklike kristlaste kiriklikku elu kogu maailmas, eriti aga õigeusklike vahelist osadust ja nende suhteid teiste kristlastega). Kuidas siis nii on juhtunud?

On tõsi, et taoline filosoofiline kontseptsioon on ontoloogilises mõttess väga problemaatiline, sest see on seotud arusaamaga ajast. Antiikaja filosoofia aluseks oli tsükiline aja käsitlus. Sel põhjusel tõid filosoofid selle „tsükilise” elemendi sisse ka „nostalgia” mõistesesse ja andsid sellele elu seisukohalt tegelikult negatiivse sisu.

Kirikuisad pööravad coonilise nostalgia tähenduse ümber

4. ja 5. sajandil, kirikuisade teoloogia ajastul, said ajakäsitlusel osaks äärmiselt põhjalikud muudatused, eriti tänu kapadookia kirikuisadele ja hiljem Maksimus Tunnistajale. Tegelikult pöörasid kirikuisad ajaperspektiivi n-ö pea peale, tuues sellesse uue elemendi: ootuse, mis sellest alates oli suunatud tulevikku. Läbi sajandite kuni tänase päevani on kirikuisade nostalgia seotud üksnes tulevikuga, kasvades iga päeva, iga sajandi, iga aastatuhandega. Sellest uestest perspektiivist lähtudes on **nostalgia suunatud tulevikku ja seostub millegagi, mis tule(ne)b tulevikust**. Ehk teisisõnu **nostalgia peab silmas tuleviku tõelisust, mis on „juba nähtav” ja „veel mitte” teostunud, ja mis tegelikult on seotud Kellegagi, kes tuleb tulevikust**. Seetõttu tähendab *nost-algo* kirikuisade arusaama kohaselt „piinavalt [algos] ihkama [nostos] näha/kohata kedagi”, kes tuleb – kes on juba tulemas – minu/meie poole. (Tegelikult on nii, et meie läheme ja tema tuleb). Nagu näha, ei ole kirikuisade nostalgia ei sarnane ega erinev, see on lihtsalt suunatud täiesti teisele poole, sest on eshatoloogiline, ta koondab endasse viimsete asjade valgust. Seega ei ole nostalgia nüüdsest enam tagasivimine vör tagasipööramine. Sellest tulenevalt on eshatoloogilisel nostalgia elu seisukohalt oluline tähendus ja dünaamiline sisu. On kummaliine, et kaasaegsed filosoofid pole suutnud ära tunda vör suisa ära muuta vanaaja nostalgia sisu – ja *modus vivendit* – ning läbi näha selle mõiste muutumist ajas.

Nüüd on meil kaks „nostalgiat”, esimest iseloomustab põgenemine oleviku eest, teist olevik täis väge ja liikumist tuleviku suunas eesmärgiga tegutseda, otsustada ja oodata kedagi vör midagi. Esimene on seotud langemise mälestusega, ihalusega, mis on pigem kurb ja teostamata, idealiseerimisega. Uus, uue ontoloogilise sisuga nostalgia ei armasta põgeneda „minevikku” ja vihkap mälestusi (kui väljenduda luuleliselt, siis „armastus ei vaja mälestust”), et „tagasi pöörduda”. Ometi on iga jumalik liturgia nostalgiline, tundes igatsust mitte mineviku järele, vaid Isiku järele, kes tuleb tulevikust. Seega vaatab nostalgia elu väga pinevalt ja tal on eshatoloogiline sisu ja perspektiiv. Ning lõpuks on meie teisel „nostalgial” just seesama positiivne sisu,

mis sisaldub sõna etümolooligas: sõna „nostalgia” on otseselt seotud sõnadega „lootus” ja „ootus”, olles nende sünonüüm. See nostalgia on kõigi inimeste ja kõigi rahvaste jaoks, eriti aga noortele...

Eshatoloogiline kohtumine

Kokkuvõtteks on igati sobiv jutustada üks lühikene lugu kogumikust „Gerontikon”, mis näitab väga ilmekalt sedasama, millest ka Abba Dositeus räägib oma „Askeetlike kirjutistes”: tõelised inimsuhed ei toimi inimeste vahel otse, vaid kävad läbi Jumala. Teisisõnu, armastus teise inimese vastu viib läbi Armastuse, kes on tulevane elu... „Gerontikon” jutustab loo ühe munga emast, kes, tundes oma elu lõppu liginevat ja „nostalgia” poja järele, keda ta kaua näinud ei olnud, asus teelee Egiptuse Thebaisesse, et teda veel „viimast korda” näha. Ühe lähikondse saatel reisitas poega otsides suurte raskustega läbi körbe. Mõne aja möödudes teavitasid askeedid munka, et ema otsib teda. Alguses keeldus ta emaga kohtumast, aga kuna ema visalt peale käis, läks munk emale vastu, jäi eemale seisma ja hüüdis talle: „Ema, palun mine ära!“ „Ei,” ütles ema, „olen tulnud nii kaugele, et sind näha.“ „Ei, ema,” jäi munk endale kindlaks, „palun mine ära.“ Ja ta lisas: „Kohume jumalariigis... Seejärel pöördus ema tagasi körbe.

See eshatoloogilisest mõttviisist ja *modus vivendit* kantud juhtumus tuletab meelete ühte teist sündmust – 40 märtri kannatus ja surma (kelle mälestuspäeva me tähistame 9. märtsil) – kui neljakümnenda märtri ema veenis poega mitte soovist teda „enda juures hoida” – mis on omane **loomulikule tasandile** ning on naistele loomupoolest omane – vaid ajendatuna soovist näha teda koos ülejäänud kolmekümne üheksa märtriga „Jumala juures“. Ja jumalariigis... Need kaks sündmust peegeldavad seda eshatoloogilist nostalgiat, mis on „nostalgilises mõttes” alati suunatud teistele ja pakub neile „eshatoloogilist kohtumist” jumalariigis. Just jumalariik loob uut laadi inimestevahelised suhted, suhted, mida ei määratle enam coonilised parameetrid, vaid kirkuisadele nii armas nostalgiline ootus, mis on kallis igaühele, kes on armunud Armastuse kuningriiki.

Nostalgiline „uus loodu”

Saint-Exupéry ütles nostalgia kohta, et see on igatsus ei tea mille järele... Meie aga teame **läpselt** ja meie igatsus on väga selgelt määratletud. Me näeme, et nostalgia seostub elu enese, inimese ja eriti noore inimese tulevikuväljavaatega, sest annab talle suundumuse ja suuna – ning mitte enam käsus ja korralduse – ajas ja ruumis, mitmeid sihte ja tegutsemisvõimalusi, tulevikuoatuse... Ning lõppkokkuvõttess vörb see nostalgia anda inimesele tagasi elu ja anda uue hingamise **tuimadele ja arhetüüpsetele** arusaamadele nii inimesest kui inimkonnast. Sellisel puhul pole see „nostalgiline pilguheit”, „eshatoloogiline nostimon émar”, mis väljendab ilmselgelt „jumalariigi-igatsust”, üldse enam kurva alatooniga; see on lihtsalt eshatoloogiline...

Teiste sõnadega, eshatoloogiline nostalgia on omane inimkonna „eksistsentsiaalsele (ontoloogilisele) perspektiivile... „Kui keegi on Kristuses, siis ta on uus loodu, vana on möödunud, vaata, uus on sündinud” (2 Ko 5, 17). Just see „uus loodu” teeb meist töelised armunud, muudab meid valgust-vastuvõtvaks, valgustkiirgavaks ja nostalgiseks.

* Viimsete ajade, Jumalariigi igatsus. Tõlgitud ajakirjast *Le Messager Orthodoxe* nr. 139 (II/2003)

** Sõnast eoon (εον) – ajastu, sajand, aeg. Mõiste „eonism” tähistab selliste inimeste mõttviisi, kes küll usuvad Jumalat, kuid ometigi ei suuda (Ef 2, 2) panna seda Jumalat [„Köögicülpidat” (vrd Usutunnistus)] „oma elu keskmesse”. Tösisasi (Mt 13, 22; Mk 4, 19), mille realaseks tagajärjeks on elu **heterotsentriline** perspektiiv, mis viib eemale (2Kr 4, 4) Jumalast, sest „armastatakse käesolevat ajastut” (2Tm 4, 10), ja mis asetab inimese (Lk 20, 34) „selle maailma” (Jh 18, 36-37) mõõtmesse. Tegemist on loomisesise kategooriaga, asju mõistetakse loodu seisukohalt, „selle maailma” mudeli järgi (Rm 12, 2) – täiesti unarusse jäab eshatoloogiline perspektiiv (Ef 1, 21; Hb 6, 5; Tt 2, 12) – ehk siis taas kord eelstatakse käesolevat ajastut tulevasele ajastule. Eonism on inimese surumine maailma, ajaloo jalooduse raamidesse. Ning **kiriklik eonism** ei jäta ruumi eshatoloogiale, otsides enesele õigustust käesolevas ajas ja maailmas.

Lapsed ja noored on meie Kiriku õied

Oma lühikese ettekande alustuseks loeksin ette mõned mõtted, mis esitati 1929.a EAÖK Täiskogule: „Meie suurimaks ja tõsisemaks muureks olgu meie koguduste noorsoo kasvatus õigeusu vaimus. Küll on igale ühele selge, et puu, mis enam kasvusid ei aja, kuivama hakkab ja et pöllumees, kes ei külva, varsti nälga jääb. Kuid meil sellest ei hoolita. Ainult vahest igas kümnendas koguduses leiame sel alal midagi tehtavat, kuid kus on 9? Oleme sellest korduvalt kõnelenud, nõu andnud, ergutanud – ei mõju! Mitu korra oleme mõtelnud: mis see ometi peaks tähendama, et nii hädalisest vajadusest koguduse elus, nagu seda on noorsoo juhtimine koguduse juurde, ikka veel tädiselt aru ei taheta saada. Et peale mõne üksiku enamik kogudusi sellel alal pea mitte midagi ei tee. Mõtleme ikka nimelt koguduse usuõpetust, sest koolis antud usuõpetust võib hinnata ainult kui väikest palgalisa mõnele mehele, kuna tulu koguduse elule sealt vaevalt loota võib. Isegi enamuskirik, Luteri kirik, kelle käes ses suhtes pea kõik, ei ole kaugeltki

rahuldatud sellega, vaid otsib uusi teid, kuidas noorust koguduse ligi tömmata. Meil, vähemuskoguduse sel, on aga koguduse usuõpetus olemasolu küsimus.“

Meie aeg oma varakapitalismi ja materiaalse prioriteetidega, sotsialismi pärandi ja sihipäratusega, on tühjendanud kirikud ja inimhinged. Noored ja elujõulised kirikuliikmed on ühelt poolt paratamatult sunnitud tegelema elujärje loomisega, kuid teisest küljest kiputakse unustama vaimseid vajadusi. Meie kiriku Noorte Liit sai 1999.a ellu kutsutud just selleks, et noorem kirikuline leiaks rakendust ja tegevust ning toetust.

Meie tööd laste ja noortega on takistamas mitmed asjaolud. Siinkohal mõned neist:

*Lapsevanemad on võõrdunud kirikust ja usust ning ei mõista, kui lapsed tahaksid käia seda teed. On tunda ükskõiksust, kohati isegi vastutötötamist.

*Lapsed märkavad kõike teraselt, ka kogudusesiseseid inimsuhteid ja seda, kui preestri teod erinevad oluliselt tema sõnadest.

*Tihti tuleb ette koguduse juhatuse mittemõistmist seoses laste ja noortetööga – lapsi peetakse tülikateks

ja lärmakateks, kes segavad jumalateenistust. Ei mõisteta selle töö vajalikkust, ilma milleta on meie kirikud varsti veel tühjemad kui praegu.

*Koguduste juhatused ei taha mõista, kui oluline on panustada lastesse, noortesse, ei taheta eraldada raha lastetööks.

Nüüd asja rõõmsam pool – meil on teotahtelisi noori, kes on üles kasvanud koguduste juures, kasvanud koos Noorte Liidu üritustega ja laagritega. Tehakse koos tööd ja palvetatakse, rõõmustatakse ja paastutakse.

Kokku on Noorte Liidus hetkel 60 noor-, täis- ja toetajaliiget, neist kolmandikujagu tegutseb aktiivselt. Umbes samasugust aktiivsusprotenti näeme ka meie koguduste elus.

Pisut statistikat – meie korraldatud üritustel on osalenud kümnete kaupa kogudusnoori üle Eesti. Kokku on peetud 6 perelaagrit, 4 noortelaagrit, neist 2 rahvusvahelist. 6 töölaagrit, 3 metsalaagrit, 4 koolitust noortejuhitidele, neist kolm rahvusvahelise osalusega. Uuteks üritusteks, mis kujunevad loodevastasi traditsioonideks, on laulu-

laager ja spordi- ja palvelaager. Osaledud on Soome ONLi üritustel, samuti Syndesmosi Põhja-Euroopa üritustel ja kolmel peaassambleel Küprosel, Soomes ja Albaanias. Osaledud on palverännakutel Poolas. Igal aastal on Suure paastu alguses Öigeusu Pühapäeva noortepäev, millel alati erinev teema.

Välja on antud kaks trükist pühapäevakoolide tarvis. Järgne ootab Pühakute raamat.

Oleme välja andnud voldiku ja käivitanud kodulehekülje internetis. Rõõm on tõdeda, et kodulehekülje tehniline teostaja on meie kirikunoor.

Lõpetuseks tahaksin öelda – olgem veel aktiivsemad ja andkem oma panus meie kirikukuelu rikastamisse noorte kaudu. Nemad on meie kiriku õied.

Õpetades ja harjutades lapsi kirkukuelu ja selle traditsioonidega, aitame tegelikult noore inimese kujunemisele kaasa, ehitades talle püsivat vundamenti, millele hiljem elus püstitada oma koda.

Aidakem leida noortel koostöös Noorte Liiduga oma koht elus ja meie Kirikus.

Preester Jüri Ilves,
ettekanne Täiskogult

Noorte Liidu tegemised 2006. aasta suvel

25.–28. juulini toimub palverännak Setomaal, millega tähistame meie Kiriku iseseisvuse taastamise 10. aastapäeva. Palverännakule ootame osalema kuni 50 rändurit. Rännak algab 25. juuli hommikul Meeksis ja lõpeb 28. juuli õhtul Saatses. Läbitakse mitmeid külasid ja tsässonaid (palvekabeleid), kokku umbes 55 km.

27. juulil veedetakse Päätnitsapäeva eelõhtu ja 28. juulil osaledakse kohalikul kirikupühal - püha Paraskeva päeval. Kõik päevad teeb kaasa metropoliit Stefanus.

Osalustasu on 100 kr ja makstakse kohapeal.

Osaleda soovijail palume endast teada anda e-mailile: seegu@hot.ee või **53479453**, Tauri.

1.-15. augustini on grupp meie kirikunoori osalemas rahvusvahelises laagris Kreekas.

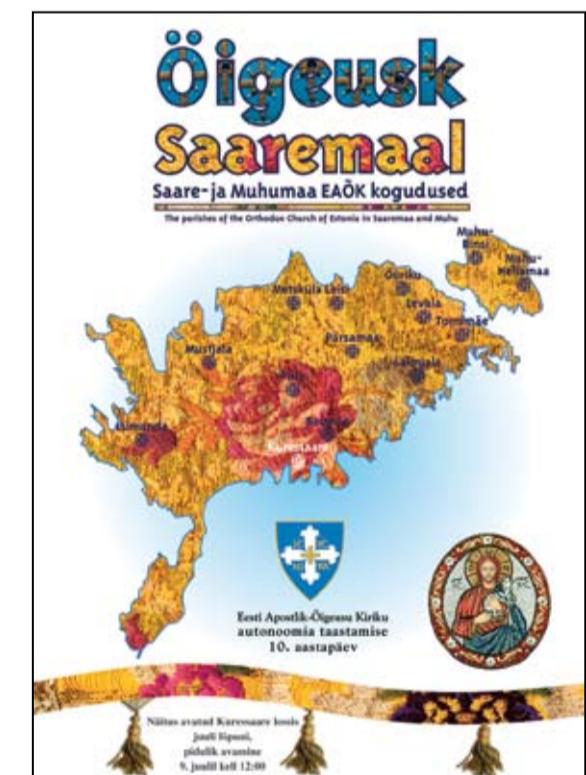
21.–22. augustini on Uue-Virtsu kogudusemajas töölaager. Tööobjektiks koguduse uued palveruumid. Pärast töölaagrit minnakse üle vee Saaremaale, kus toimub selle suve viimane üritus Metsalaager. Kolme päeva jooksul liigitakse mööda Lääne-Saaremaa metsi ja kirikuid.

Kõikidele üritustele ootame aktiivseid kaasalööjaid.

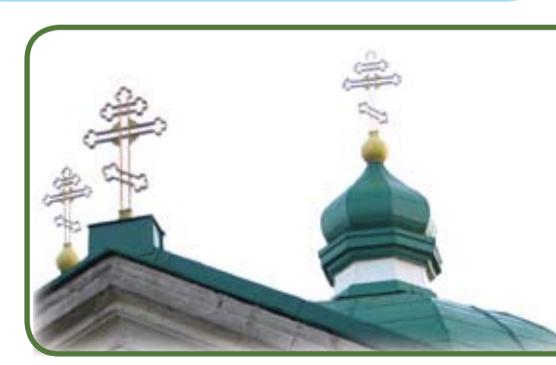
Kui oled huviniline, anna endast teada e-mailil: jyri@eonl.ee või tel **56 730738**.

Jeesuse jünger
Lõhnaine
Mägi, millel Jeesus palvetas
Moosese vend (2.Ms.4:14)
Evangelist
..... ja Kolpat
Evangelist
Jumal (teise sõnaga)

P					
I					
L					
A					
A					
T					
U					
S					

Öigeusu päev Saaremaal 9. juulil.
Näitus "Kirjatud paradiis - öigeusu kirikutekstiil Eestis" Kuressaare linnuse kaitsetorni V korrusel.

Kui Sa oled vanuses 14-35, tahad osa võtta põnevatest üritustest ja osaleda nende korraldamises ning saada tuttavaks teiste öigeusklike noortega, siis astu Noorte Liitu!!!
Selleks saada sooviaval dus aadressile: eonl@eaok.ee.
Kui soovid saada lisainfot või liituda Noorte Liidu e-maili listiga, siis pöördu EÖNL peasekretäri isa Jüri Ilvese poole tel **56 730 738 või eelmainitud e-posti aadressil.**